

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

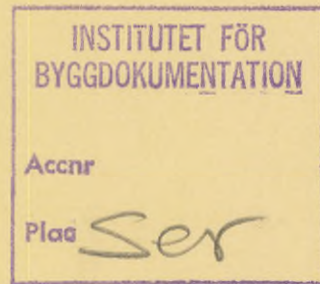

Rapport

R158:1984

**Dokumentation och utvärdering
av smalhissinstallationer
Kv Jakthunden, Norrköping
och Kv Byggmästaren, Borås**

**Rune Stegborn
Bertil Ulfward**

Byggeforskningsrådet

R158:1984

DOKUMENTATION OCH UTVÄRDERING AV SMALHISSINSTALLATIONER
KV JAKTHUNDEN, NORRKÖPING OCH KV BYGGMASTAREN, BORÅS

Rune Stegborn
Bertil Ulfward

Denna rapport hänför sig till forskningsanslag 831607-6
från Statens råd för byggnadsforskning till Pomandat AB,
Uppsala.

I Byggforskningsrådets rapportserie redovisar forskaren sitt
anslagsprojekt. Publiceringen innebär inte att rådet tagit
ställning till åsikter, slutsatser och resultat

R158:1984

ISBN 91-540-4233-X
Statens råd för byggnadsforskning, Stockholm

Liber Tryck Stockholm 1984

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	Sid
Inledning	1
Så här ser husen ut i Norrköping	2
Här ligger objektet	3
Trapphus. Ritning med mått	4
Allmänt om objektet	5
Beställare och konsult	5
Byggnadsentreprenörens synpunkter med foton	6-7
Brandförsvarets åsikter	8-12
Byggnadsnämnden	13
Hysesgästernas tyckte detta	14
Så här används hissen	15-17
Beskrivning av hiss och schakt med foton	18-24
Egna iakttagelser och synpunkter	25
Ritningar	26-39
Så här ser husen ut i Borås	41
Här ligger de	42
Trapphus. Mått m m. Hissmaskinrum	43-44
Allmänt om objektet	45
Beställare och konsult	45
Synpunkter från entreprenören	45
Myndigheterna	46
Hysesgästerna	46
Egna iakttagelser och synpunkter	47
Ritningar	48-51
SAMMANFATTNING	52-55

Inledning

Dokumentation av objekten i ombyggt skick har gjorts med i huvudsak material framtaget vid projektets genomförande.

Utvärderingen var i Norrköping mera ingående än i Borås och har huvudsakligen skett genom intervjuer med i projekten engagerade.

Medverkat angående KV JAKTHUNDEN, NORRKÖPING, har följande

Byggherren HSB	Roland Dahlqvist	HSB Norrköping
"	Hilding Ljungqvist	HSB:s Arkitekt
"	Eivor Larsson	BRF Norrgården
"	Hyresgäster i byggnaden	

Byggentreprenör BPA Roger Nilsson

Hissleverantören Urban Jansson
Kone-Hissar AB Dennitz Sjöstrand

Byggnadsnämnden Bengt Johansson

Brandförsvaret Ingemar Knutsson
Carl Olof Strömlid
Carl-Axel Holm

Brandförsvaret Malmö Lars-Erik Mårtensson

Bertil Ulfward har medverkat med kapitlet Smalhiss i kv Jakthunden.

I Borås har följande medverkat

Beställaren	Ing-Marie Odegren	AB Bostäder
"	Kerstin Nilsson	K-konsult
"	Hyresgäster i byggnaderna	

Byggnadsentreprenören Kurt Hermansson

Kone-Hissar AB Christer Oskarsson

SA Herbert Larsson

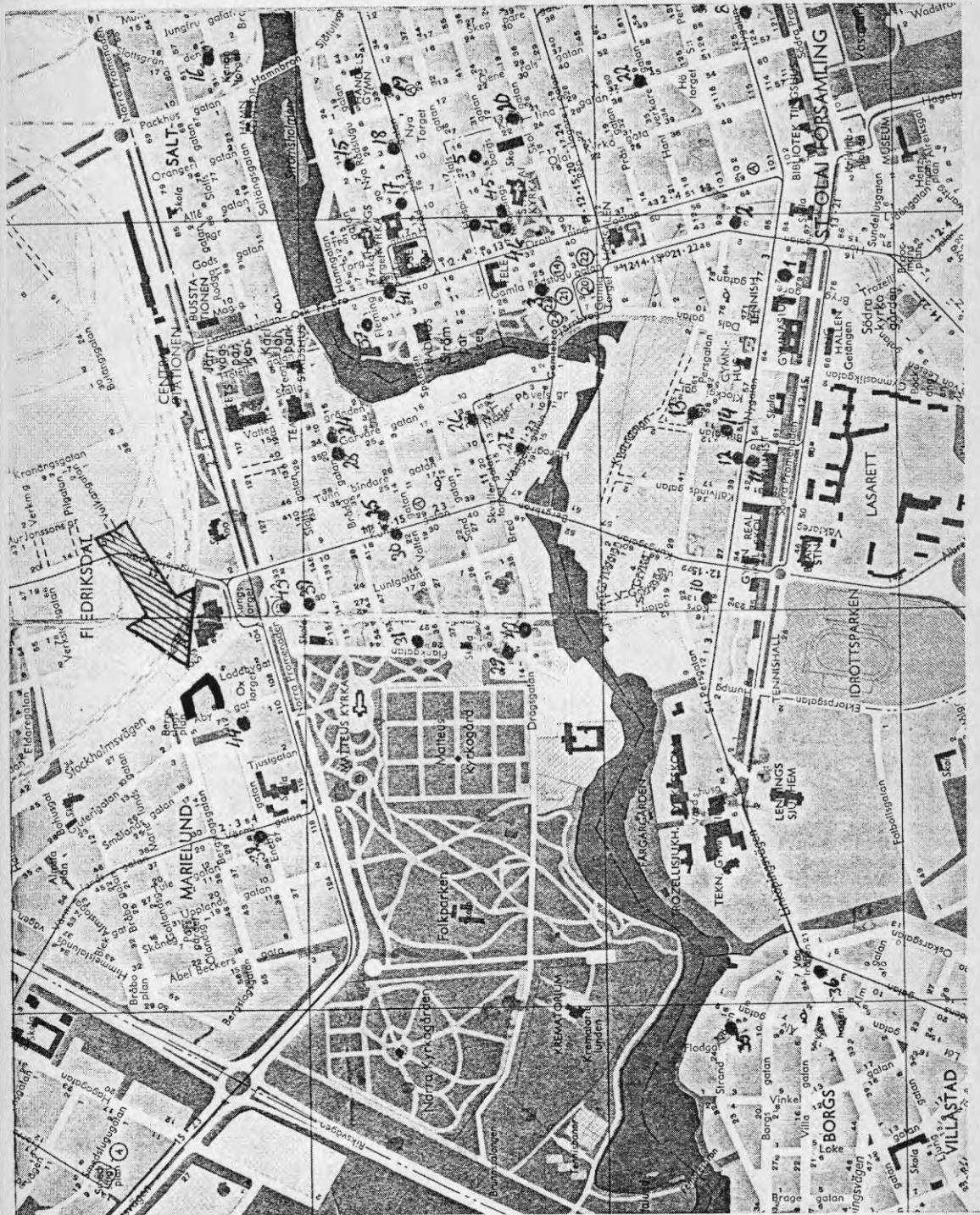
Kerstin Nilsson har samlat in synpunkter från hyresgäster, byggnadsnämnd, brandförsvaret och från ambulanscentralen.

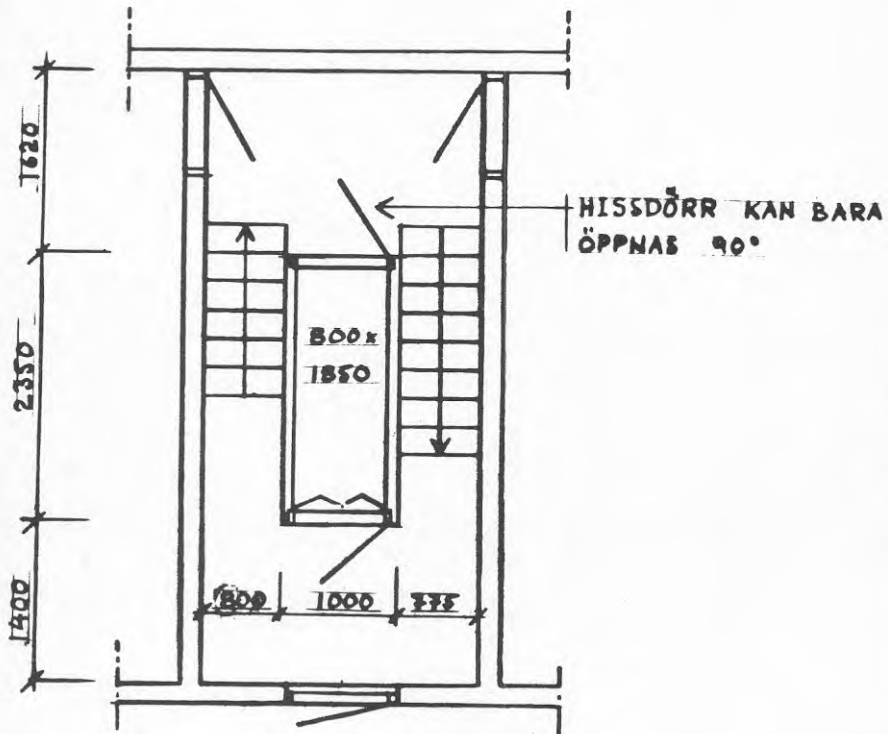
Till alla - Tack för hjälpen!

Till Kone-Hissar dessutom tack för de fotografier som ställts till förfogande.

SÅ SER HUSEN UT
KV JAKTHUNDEN NORRKÖPING

PLAN 1:50

Bjerkling

BJERKING INGENJÖRSBYRÅ AB
BOX 2006, S-750 02 UPPSALA
TELEFON 018-11 11 00
TRÄDGÅRDSGATAN 3

KY JAKTHUNDEN NORRKÖPING

MÄTT I TRAPPHUS

RITAD KONSTR AV GRANSKAD AV ARBETSNUMMER

SKALA 1:50

UPPSALA

KOD TYP POS

RITNINGNUMMER

REG

KV JAKTHUNDEN, NORRKÖPING

ALLMÄNT OM OBJEKTET

Fastighetsägare är Bostadsrättsföreningen Norrgården HSB.

Huset är byggt under tiden 1934-36 och ligger i stadsdelen Nordantill nära stadens centrala delar vid korsningen av Stockholmsvägen och Enebygatan. Det har 8 trapphus, hel källarvåning samt 4 bostadsplan. Terrängförhållandena är sådana att rullstolsbundna kan komma in i 4 av trapphusen via entrén. I de resterande uppgångarna kan man nå hissen via källarplanet.

Ombyggnadsprojektet genomfördes under tiden mars 1981 - juni 1982. Ombyggnaden var mycket genomgripande med utvändig tilläggsisolering, ny fasadbeklädnad, nya fönster, total ombyggnad av lägenheterna samt installation av hissar i samtliga 8 trapphus. Antalet lägenheter var före ombyggnad 118 och är nu 93.

Ombyggnadsarbetet drevs från början med 2 trapphus. Ungefär var 8:e vecka färdigställdes 1 trapphus och ett nytt påbörjades. På detta sätt kunde hyresgästerna efter hand flytta från 1 gammal till 1 nyrenoverad lägenhet. Genom detta rullande tillvägagångssätt behöve bara några få hyresgäster flytta från området.

Av de installerade 8 hissarna är 6 st smalhissar (de första som installerats) med korgmåtten 800x1850. De resterande 2 har måtten 900x1100. Dessa två hissar ligger i oregelbundna trapphus vid 2 av kvarterets hörn.

Hyresgästerna i huset har en hög medelålder, 65-70 år har nämnts, men detta är antagligen för höga tal.

BESTÄLLARE OCH KONSULT

Vid samtalet med beställaren och dennes arkitekt ansågs att placeringen av hissen var det stora problemet. Härvid var man säkerligen påverkad av den kritik, som uttalats från Brandförsvaret mot lösningen i kv Jaktunden. I ett kommande projekt med 13 hissar diskuterar man nu att i stället placera hissen vid den ena trapphusväggen. Genom detta skulle man få det lite luftigare i trapphuset och transporter i trappan skulle dessutom något underlättas. Med denna placering skulle man dessutom minska problemet med slagdörren som är i vägen vid intransport av bår i korgen. (Se avsnittet under Brandförsvarets synpunkter).

Kostnaden för hissinstallationen var förstås det allra största problemet.

De objekt, som tills nu hade projekterats, har varit mera totala ombyggnader, varför man inte hade någon erfarenhet av renodlade hissinstallationer. Behövet av förenklade regler vid handläggning av sådana objekt i framtiden ville man gärna efterlysa. Det gäller då alla tillstånd, handläggning av låneärenden m m.

KV JAKTHUNDEN, NORRKÖPING

BYGGNADSENTREPRENÖRENS SYNPUNKTER

Vid samtalen med byggnadsentreprenören har våra tidiga åsikter om de besvärliga och dyrbara arbetena med schaktgrop och topp helt bekräftats. Vid byggandet av hissgröparna (totalt 8 st) fick man spränga för 2 st. i en annan grop måste vatten pumpas under byggandet och man misslyckades vid gjutningen med att få gropan vattentät. Det fordras stor noggrannhet när detta moment görs då man oftast söker gjuta både botten och sidor samtidigt. Risken är då att betongen i bottenplattan sjunker undan något efter det att betongen i väggformen gjutits och behandlats. Då uppstår mycket lätt s k "rättbon" med åtföljande otätheter som följd. I ett av trapphusen hade man tur. Avloppsledning låg bara 20 cm från hissgröparens vägg.

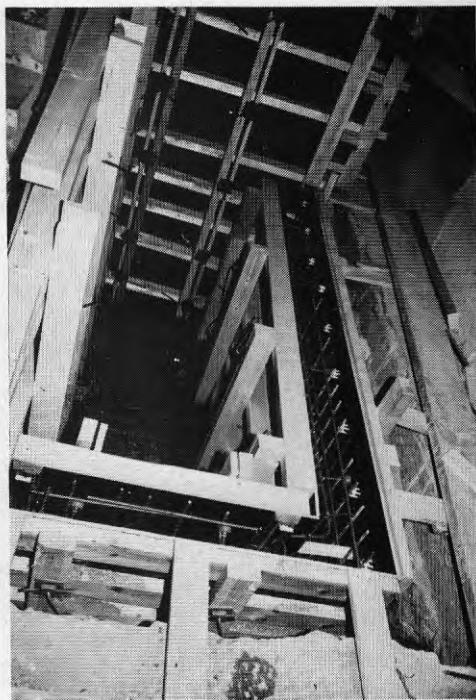
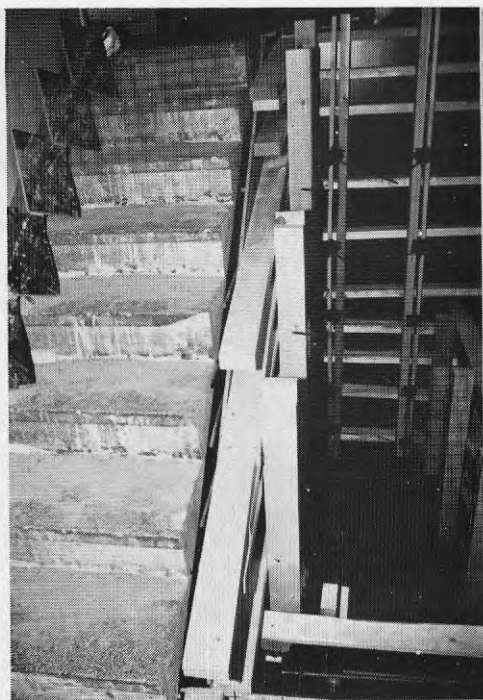
Sågningen av trapplöpen ansågs tämligen svår då de (liksom i Borås) består av blocksteg. Man var tvungen att utföra provisorisk stämning med stor noggrannhet. För att binda samman stegen vid det sågade snittet placerades där sedan en mycket kraftig stålbalk (INP 24). Storleken berodde på tjockleken på blockstegen.

Tidpunkten i varje etapp för installation av hissen bestämdes med hänsyn till själva hissens leveranstid. Det poängterades kraftigt att hissinstallation i trapphus som görs som del av ett större ombyggnadsarbete, verkligen utförs koncentrerat under kort tid. Denna installation skall då genomföras antingen i början eller i slutet av ombyggnadsperioden. Att mitt under övriga arbeten eller under lång tid syssla med hissen i trapphuset bedömdes som mycket olyckligt främst med hänsyn till övriga transporter av arbetskraft och material. Troligen är den rätta tidpunkten slutet av byggperioden då skrymmande material färdigtransporterats.

KV. JAKTHUNDEN
NORRKÖPING

TRAPPAN FÖRE
SÄGNING

ARMERAD OCH FORMSATT HISSGROP

KV JAKTHUNDEN, NORRKÖPING

DETTA HAR FRAMKOMMIT VID SAMTAL MED NORRKÖPINGS BRANDFÖRSVAR

Vid projektering och prövning av byggnadslovsfrågan uppställdes från brandförsvaret krav på rökluckor i trapphusens övre del trots att dessa är ljusa. Kravet tillkom i viss mån som kompensation för ett ur framkomlighetssynpunkt sämre trapphus - efter hissinstallation, men även som en följd av att trappans övre del saknade fönster.

Efter objektets färdigställande har krav på att skydda vissa delar av matarkablarna till hissarna - skyddsklass B30 framställts. Detta efter ett yttrande från Planverket (bilaga) där motiveringen för åtgärden var att något bättre säkra hissens drift vid en mindre eldsvåda i schakt och eller omgivande delar. Detta krav har man nu från brandförsvarets sida frångått då tankarna att kunna använda hiss vid eldsvåda helt strider mot grundläggande tankar om utrymning under brand.

Från brandförsvarets sida var man i varje fall till en början, innan information hade lämnats om hissproblemets totala vidd, mycket negativ till framför allt de små måtten i trapphuset. Man kan här dela problemet i två delar - dels normala sjuktransporter med bår - dels brandförsvarets insatser vid en eldsvåda.

Vid sjuktransporterna med bår används hissen då trappan är för smal. När då båren skall svängas in i hissen krävs ett visst mått från hissdörr till trapphusvägg. Detta mått varierar i de olika trapphusen mellan 1630 och 1830. I trapphus med det minsta måttet måste då dagens standardbår resas delvis på kant för att man skall få in den i hissen. I några av trapphusen kunde man inte svänga in båren i hissen utan att backa in i lägenheten på motsatta sidan i trapphuset. Detta beroende på att slagdörren till hissen ej kunde öppnas med än 90°. Mekaniskt skulle det inte vara svårt att ändra dörren så att dörrstängaren lätt kunde hakas av men då gäller också att hissdörren skall vara hängd på rätt sida så att inte uppifrån kommande trapplöp hindrar slagdörrens gång. Praktiska prov som Brandförsvaret genomfört pekar mot att måttet framför hisskorg borde vara 1800 vid användandet av standardbår.

Man var också rädd för att de smala trapporna skulle vålla problem vid bekämpning av eldsvåda. T ex skulle det vara svårt för 2 brandmän med utrustning att kunna mötas i trappan. Likaså skulle det vara svårare för brandpersonalen att ledsaga hyresgäst utföra trappan. Brandförsvarets synpunkter har behandlats i tidskriften Brandmästaren Nr 1 1983. Se bilaga. Brandförsvaret i Malmö hade i stort sett samma uppfattning som kollegerna i Norrköping men från båda var man noga med att betona sitt stora intresse för de här frågorna och ansåg att ställningstaganden måste helhetsbedömas. Man ansåg att placering av hissen vid den ena trapphusväggen var en bättre lösning både vid intrasport av bår i trapphus och vid eldbekämpning via trapphus.

Ett antal problem som brandförsvaret tryckte hårt på var instängda personer i hissar. Detta visade sig tydligt vid det stora strömavbrottet

vid årsskiftet 83-84. Brandförsvaret bedömde att de rycker ut ca 200 gånger/år för att hjälpa ut instängda personer. Till denna siffra skall då fogas serviceföretagens ingripanden som sannolikt är ändå flera. Det vore bra om detta problem kunde elimineras eller minskas genom att göra det möjligt att inifrån hissen manövrera denna till närmast underliggande stannplan.

Kone Hissar AB
Att: Urban Jansson
Box 916
601 19 NORRKÖPING

Delges
Statens brandnämnd
Byggnadsnämnden, Norrköping
Brandförsvaret, "

Stigarledning i hisschakt, kv Jakthunden 5 och 4,
Norrköping

I skrivelse 1982-06-17 har Ni arkiverat om planverkets synpunkter på brandfarlighetens krav att stigarledning för hissens strömförsörjning i ena hisschakt skall förläggas skyddad i klass B 50 vid ombyggnad i rubricerade kvarter. Planverket får efter samråd med statens brandnämnd framföra följande.

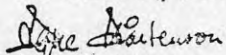
Enligt uppgifter, som planverket under hand inhämtat från Norrköpings brandförsvär, är trappbredden i ifrågavarande ombyggnadsobjekt betydligt mindre (endast 700 mm) än vad som normalt godtas och trappan kan inte användas för t ex bårtransport. Hisschaktet är inte utfört som en egen brandcell och en brand i dess närhet kan sålunda befaras lätt sprida sig till schaktet.

Den minskade trappbredden medför att hissen kan behöva användas för bl a bårtransport även utan samband med brand i byggnaden. Trots att det i Svensk byggnorm inte finns några krav som speciellt behandlar här aktuellt utförande, är det därför rimligt och angeläget att minska riskerna för att hissen mycket snabbt slås ut vid ett mindre tillbud, såsom t ex oaksamhet med tändstickor o d. Eftersom hissen ändå inte kan utnyttjas vid fullt utvecklade brand finns det dock inte fog för mera långtgående åtgärder till skydd mot antändning av ledningarna.

De partier av ledningarna som bör skyddas mot antändning synes vara eventuella horisontellt liggande delar samt de som är placerade närmast schaktropens botten, eftersom tändsticka, cigarett o d kan hamna på horisontellt liggande kablar på schaktväggen eller på schakthottnen och orsaka brand i där befintligt damm och skräp. (Möjligen kan det finnas anledning att beakta även sådana delar som är förlagda i nära anslutning till kontakter o d, där kortslutning kan befaras.) Ett sådant skydd kan ordnas genom att använda sådan kabel som i sig är utförd i lägst B 15-klass, genom att förlägga aktuella kabeldelar i rör

av obrännbart material eller genom att skydda den med en tändskyddande beklädnad eller med obrännbar isolering. Skyddsåtgärder av denna art torde vara från brandtekniskt synpunkt till fyllest för en acceptabel funktionssäkerhet hos hissen under sådana förhållanden då användning av hissen inte är omöjliggjord genom brand i dess närhet.

För statens planverk

Agne Mårtensson

Curt Linder

(Sveriges Brandmän Nr 1 1983)

Skall säkerheten få stå tillbaka för bekvämligheten?

1981 började en genomgripande renovering i ett flerbostadshus i Norrköping. Huset är i 4 våningar och byggt 1934 utan hiss.

I genomgripande ombyggnader av sådana hus krävs i dag att hiss installeras. Vid projektering av sådana fastigheter får projektören problem med hissens placering. Vi som brandfolk vet ju att minsta bredd i utrymningsväg (trappa) är 90 cm (enligt SBN 1980).

Såväl byggnadsnämnden som brandförsvaret gav dispens för ombyggnaden enligt den rapport "R 42-1977 — Nya hissar i gamla trapphus — Byggforskning" som har utgivits.

När detta hus blev färdigt fick vi först möjlighet att prova med släckenheter och en ambulanstransport.

Om vi börjar med släckinsatsen via trapphuset, så kan var och en av oss som utfört ett släckangrepp via trapphuset förstå att en bredd av 0,7 m inte är acceptabelt. Det räcker ju bara att vi möter någon som håller

Ambulansmännen måste bli några slags ormmänniskor för att klara bärbaringen. Ryggskadorna kommer nog att öka befarar ambulanspersonalen.

på att utrymma då blir det kaos i trappan.

Om vi ser ur ambulansstransportsynpunkt, så är det uteslutet att tänka på att ha bärtransport trappvägen utan vi får helt förlita oss till hissen och även där uppstår stora problem när vi skall in i hissen på trappplanet. För att komma in i hissen krävs att baren måste resas rakt upp för att sedan vridas ett 1/4 varv och sänkas ner i hissen.

I en nödsituation skall det enligt forskningsrapporten vara möjligt för två man att bära en patient utan bär. Visst är det teoretiskt möjligt, men i praktiken vet vi beroende på sjukdomstillståndet att detta är ytterst svårt eller nästan omöjligt.

I 1967-års Byggnorm nämns i kap. 62:1:12, att hänsyn skall tagas till bärtransporters framkomlighet, men i Byggnormerna 1975 och 1980 har man utelämnat dessa punkter och det finns inte på skrift i någon av

nämnda normer angående trappors bredd och framkomlighet ur bärtransportssynpunkt.

Brandnämnden har enligt denna forskningsrapport inte funnit anledning att rikta några invändningar mot lösningen. Däremot har man påpekat, att eftersom hissen inte räknas som utrymningsväg, kan en rullstolsbunden person "formellt" inte ta sig ut vid brand på egen hand. Men i regel torde brand i huset inte vara något hot mot hissens funktion. Kan vi då glömma det vi lärt oss på Brandskolan och i fortsättningen godta his, som nödutrymningsväg?

Vad vi vill påtala är att våra kända skador, ryggbesvär (diskbräck), div. klämskador och detta trapphus inte kommer att förbättra problemet utan tvärtom öka vår skadefrekvens. Skall arbetsmiljön inte gälla brand- och ambulanspersonal?

Som avslutning får vi hoppas på Planverket och Statens Brandnämnd tänker om, så att trappmättet 0,7 m inte blir normgivande.

Carl-Axel Holm · Björn Kjellander

Nog är det trångt allt. Här har 90 cm blivit 70 cm. Risk för att utrymningsvägen proppas igen vid brandlarm.

Personhissen, som måste byggas för att byggnadstillståndet skulle beviljas.

SÖDERTÄLJE BRANDFÖRSVAR

har skaffat sig en ny katastrof- och räddningsbil. 1 februari var det invigningsdag på en terränggående Scania SBA 111. April 1982 inköptes chassiet och under sju månader har den egna verkstaden byggt sin SDB 304.

Bilen har erhållit en avancerad hydraulutrustning, som driver vattenpump, elverk och lyftkran. Manövreringen sköts enkelt från en panel i främre facket på skåpets högra sida. Bilens plasttank rymmer 1500 lit. vatten. Vattenpumpen är en Ruberg HC5 10. Elverket lämnar 15 kWa. Bilens belysningsmast är 6 meter. Lyftkranen är en HIAB 650 och lyfter vid 6,5 m. utlägg 900 kg och vid 10,5 m. 300 kg. Winchen har 9 tons dragkraft.

Den avancerade hydrauliken gör att man kan använda all utrustning helt oberoende av varandra.

SDB 304 i aktion. Brandmännen Lars-Olof Andersson och Ake Holmberg (4) har först skumbejuttet krockbilen med uttag från bilen, sedan manövreras lyftkranen medelst en bärbar manöverpanel. Snabbt och lättvändig. Foto: Ove Andersson.

BYGGNADSNÄMNDEN

Hos Byggnadsnämnden upplevde man projektet som acceptabelt men var bekymrad över sjuktransportfrågan (se föregående avsnitt). Man kände viss osäkerhet angående vilka mått som kan godtagas i trapphus. Funderingar fanns om att en sidoplacerad hiss kanske vore att föredraga.

BN hade beviljat lov för flera hissinstallationer utan att kravet på total tillgänglighet hade uppfyllts. Den nedersta halvtrappan är ett sådant exempel. Man hade då resonerat så att många äldre och hjärtsvaga personer ändå hade mycket god nytta av hissen.

KV JAKTHUNDEN, NORRKÖPING

HYRESGÄSTERNA TYCKTE DETTA

Från början var hyresgästerna mycket negativa till projektet men ändrade alltefter som bygget framskred sin inställning. Idag är man med några få undantag nöjda. Den allmänna bedömningen var, att nog igen idag skulle vilja vara utan hiss.

Smala trappor ansågs inte vara någon större nackdel - tvärtom tyckte flera att det kändes tryggt att kunna stödja sig på båda sidorna. Trapphuset som helhet kändes kanske litet mera mörkt.

Buller. Visst hörde man hissens start och stopp men inte så att man på något sätt upplevde det som störande.

Transport av möbler och andra aktuella saker hade gått bra utom i ett fall där en större byrå inte kunde transporteras upp men det hade lösts genom att placera den i fritidshuset i stället.

Hissen ansåg man vara bra men en handledare var liksom en nedfällbar siff ett önskemål som uttalades av flera speciellt om det i framtiden blir aktuellt att kraftigt minska hisshastigheten. Att hissar och entrédörrar icke var försedda med automatiska dörröppnare hade inte vållat några större bekymmer - kanske därför att antalet svårt rörelsehindrade i rullstol var litet och att de rörelsehindrade i allmänhet hade hjälp vid hisstransport.

Hur har hissarna fungerat? Den allmänna meningen var att hissarna i början hade många driftsavbrott som dock på ett mycket snabbt sätt åtgärdats av hissleverantören. Driftsavbrotten hade med tiden kraftigt minskat.

Hyran var före ombyggnad 518:-/mån för en tvårumslägenhet om 49 m² och efter ombyggnad 1248:-/mån. Detta ger 127:-/m² före ombyggnad och 305:-/m² efter ombyggnad. Samtliga kostnader inkluderar värme.

KV JAKTHUNDEN, NORRKÖPING

SÅ HÄR ANVÄNDS HISSEN I ETT AV TRAPPHUSEN

Antalet starter för 1 av hissarna (Stockholmsvägen 13 B) registrerades under en 2-veckorsperiod (840122-840205). Under den 1:a veckan gjordes avläsningar morgon och kväll med undantag för 1 dag då avläsning dessutom utfördes varje timma. Under den 2:a veckan avlästes enbart det totala antalet starter.

Det undersökta trapphuset har källarplan och 4 våningsplan med vardera 3 lägenheter. I trapphuset (12 lägenheter) bor sammanlagt 16 personer. Av dessa är 8 st ensamboende. Hälften av lägenheterna bebos av pensionärer och 1 st rörelsehindrad - den andra hälften av i huvudsak yngre yrkesverksamma personer.

Vid bedömning av åkfrekvensen skall det observeras att i antalet starter inkluderas också "framkörning" till rätt stannplan. Brevbäraren åker 1 ggr/dygn måndag-fredag, tidningsbudet 1 ggr/dygn måndag-lördag och reklam transporterats 1-2 ggr/vecka.

Det kan konstateras att olika hyresgäster använder hissen olika mycket. Så t ex använder en boende med hund hissen i mycket stor omfattning. Exempel på att hyresgäst som normalt skulle använda hissen inte gör det p g a "hisskräck" finns också dock inte i det undersökta trapphuset. Antalet starter och dess fördelning i tiden framgår av följande diagram.

KV JAKTHUNDEN, NORRKÖPING

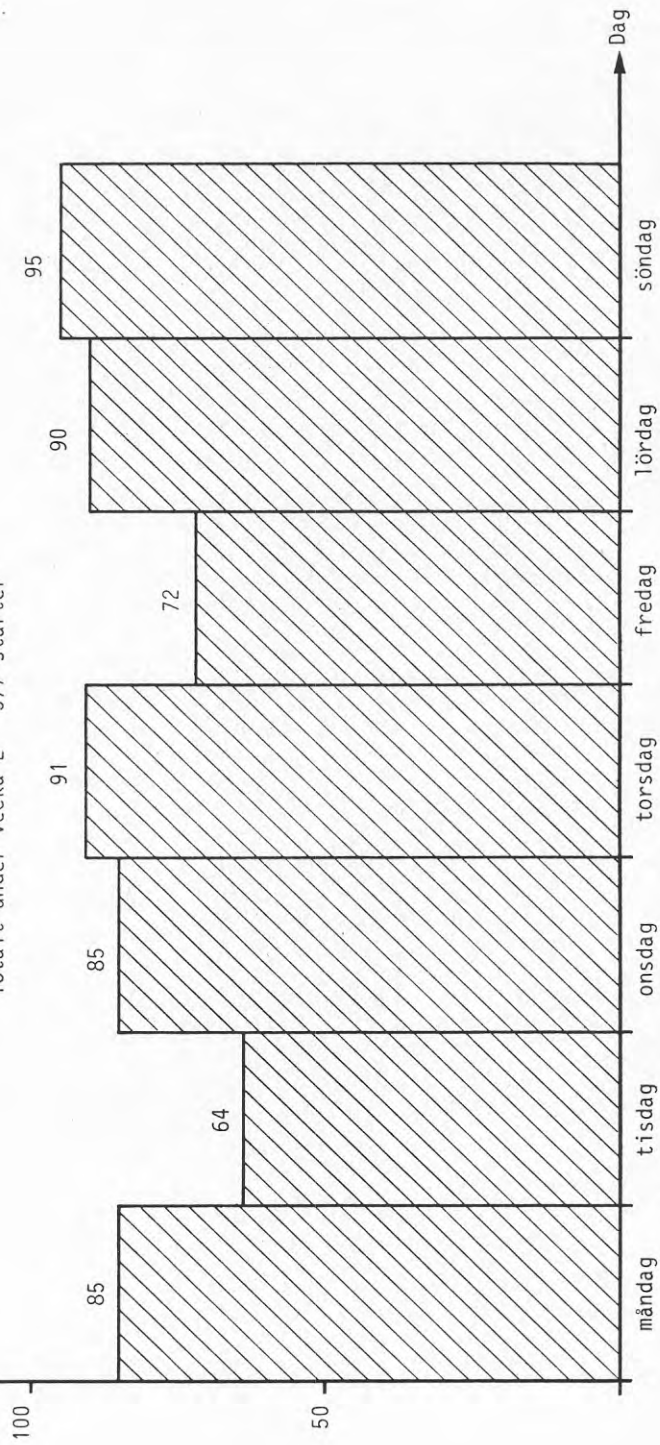
SÅ HÄR HAR HISSEN STARTAT UNDER 1 VECKA

Antal
starter

Söndag 840122 kl 21.00 - söndag 840129 kl 21.00

Totalt under vecka 1 582 starter

Totalt under vecka 2 577 starter

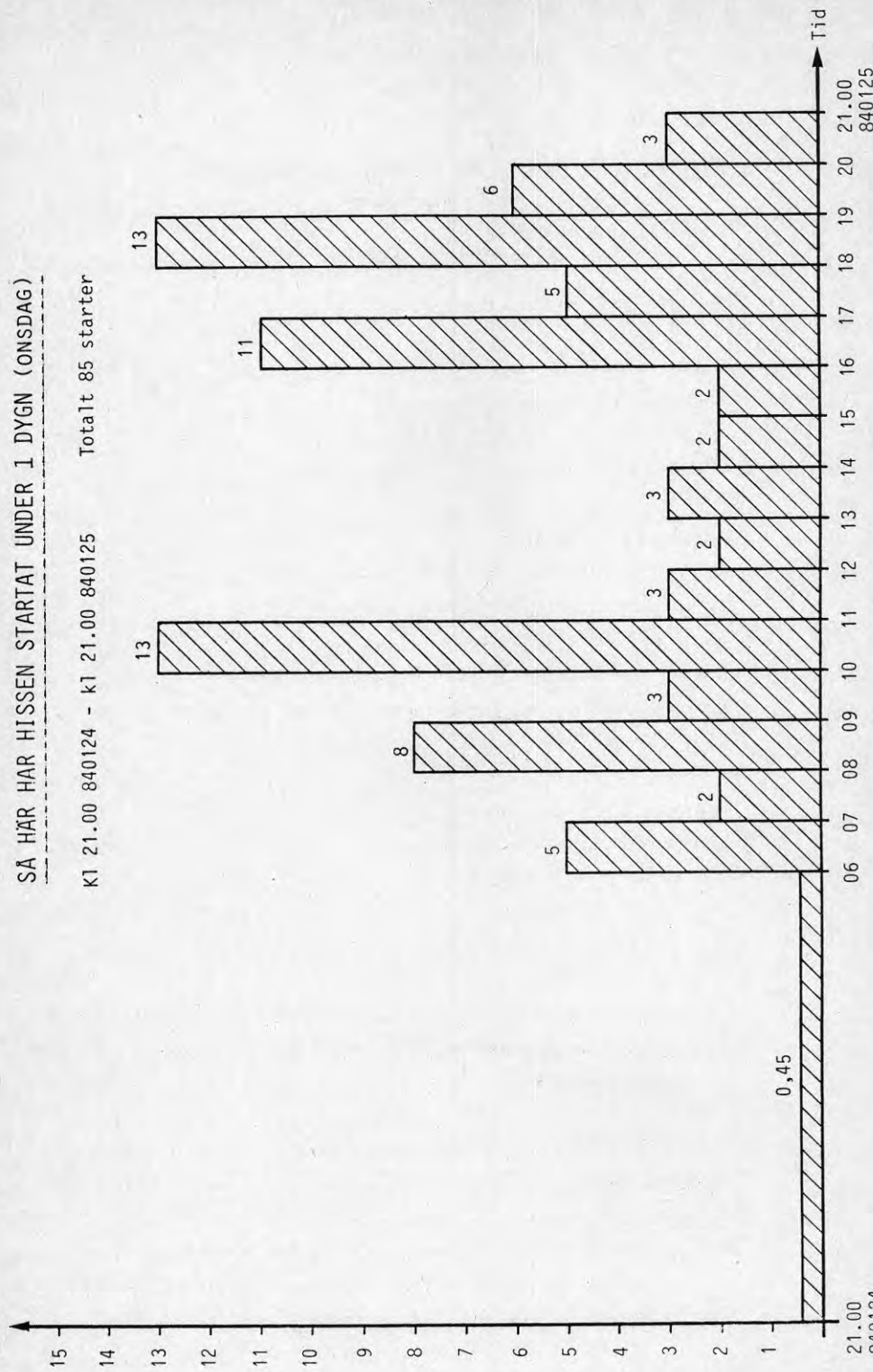

SA HÄR HAR HISSEN STARTAT UNDER 1 DYGN (ONSDAG)

Totalt 85 starter

K1 21.00 840124 - k1 21.00 840125

Antal
starter

21.00
840124

1984-01-17

Smalhiss i kvarteret Jäkthunden, Norrköping

Adress: Enebygatan 8

Huvuddata:

Tillåten last: 7 pers, 525 kg

Hastighet: 0,63 m/s

Korgmått invändigt: 800 x 1850 mm

Antal stannplan: 6

Lyfthöjd: 12 m

Antal korgöppningar: 2

Korgdörr vid en korgöppning: Dubbel vikedörr

Schaktdörrar: Slägdörrar 800 mm breda

Maskineri: Snäckväxel med 2 lintrumror

Motor: Tvåhastighet 1380/300 r/m, 8,2 kW ^{3' 1/2 g}

Korgupphängning: Blockad med brytskivor på korgtaket

Linor: 2 st 8 mm

Motvikt saknas

Schakt av 1,5 mm plåt

Schaktbredd utvändigt: 1000 mm

Maskinrum över schaktet

Beskrivning

Hissen betjänar 4 våningsplan och ett källarplan förutom entreplanet. Den är placerad mitt i trapphuset med trappor utefter båda långsidorna.

Från källarplanet till vindsbjälklaget är schaktet uppbyggt av dörrfronter och av 1,5 mm plåtvägg. Dörrfronterna är justerbart fästsatta med bultar i bjälklagen. De täcker hela schaktbredden och höjden från golv till tak vid planen. I schakthörnen mittemot dörrfronterna finns stående grova 4-kantprofiler, som bärande element för schaktets plåtvägg. Plåtväggarnas sektioner är svets-

1984-01-17

ede vid dörrfronterna, vid de stående 4-kantprofilerna och i de horisontella skarvarna vid plattstålsprofiler. Sidoväggarna stöds dessutom vid gejdfästena med svetsförband.

Slagdörrarna i schaktfronterna är 800 mm breda och manUEllt manövrerade. Manövrering av slagdörrlås sker normalt med en rörlig låsbana placerad vid sidan av korgöppningen och denna låsbana påverkar en låsarm monterad direkt på låset. På den ifrågavarande hissen var låsarmen av utrymmesskål monterad på schaktväggen och låset manövrerades via en manöverkabel.

I schaktgropen och schakttoppen finns invid gejderna buffertar av cellplast. Nedtill i schaket sitter sträckvikten för hastighetsbegränsarelinan.

I schaktet finns föreskriven belysning med strömställare i gropen och i maskinrummet. I schaktgropen finns vidare en stoppknapp samt en uppfällbar stege för tillträde till gropen.

Hisskorgen styrs av en T-gejd på mitten av vardera långsidan på konventionellt sätt. Gejderna är justerbart fästasatta med pinnbultar i U-balkar, som utgör trappornas bärande element.

Hisskorgen har ingångsöppningar vid båda kortändarna. I öppningen mot trapphusets entredörr har korgen en automatiskt manövrerad dubbel vIKdörr, som i öppet läge ligger infälld i fickor i korgsidan, så att öppningens bredd blir densamma som korgens invändiga bredd.

Vid den andra korgöppningen finns ingen dörr. Som säkerhetsanordning finns där en vertikalt rörlig säkerhetströskel.

Korgen är klädd invändigt med plästlaminat. Tryckknäppstablån är lågt placerad så att den är åtkomlig för barn och av personer i rullstol.

1984-01-17

Hisskorgens väggar är byggda av stålplåtelement, som hopfogats med skruvförband i elementens vertikala förstyrningsflänsar. Golvet och taket är utförda av stålplåtar och profiler som bultats samman. Väggarna är fogade till golv och tak med skruvförband.

På korgtaket finns maskineriet för korgdörren; 2 låsbänemagneter, manöverknappar samt kopplingsdosa med anslutning för korgkabeln. Korgkabeln är upphängd på korgens undersida. Planinställning och fininställning styrs av fotocelldon och ställbara flaggor på schaktväggarna av konventionell typ. För begränsning av korgens rörelse högst upp och längst ned finns konventionella gränslägebrytare med bänor.

Huvudledningen för hissens elektriska matning är i schaktet förlagd i stålrör vid hissfronternas gångjärnssida. Ledningarna till dörrfronternas lås, tryckknappar etc är förlagda i en täckt plastränna på schaktväggen. Övriga ledningar i schaktet är klämrade vid schaktväggen.

På korgen är ledningarna utom korgkablarna förlagda i stålrör. Korgkablarna är av plattkabeltyp.

Maskinrummet är placerat över schaktet på husets vind och som en uppbyggnad på husets yttertak mot gårdssidan.

Maskineri med påflänsad motor, hastighetsbegränsare och spindelgränsläge är monterade på ett gemensamt svetsat stativ av stålplåt, vilket är uppställt på ljudisolerande element på maskinrumsgolvet. På stativet finns även en vågbalans med infästningar för korglinorna. Maskineriet har en fribärande linrumma på vardera sidan om snäckväxeln. Vid ena trumänden finns en kedjeväxel till spindelgränsläget. Det elektriska manöverstället är väggmonterat.

1984-01-17

inklusive schaktet
 Monteringen av hissen tog ca 6 veckor. Den utfördes på i stort sett konventionellt sätt dvs hopsättningen av ingående delar skedde i stor utsträckning på platsen. Detta gällde dock ej för hisskorgen som levererades färdigmonterad och lyftes in i schaktet genom taket. Schakttoppen gjöts därefter mot en invändig kupa av stålplåt, vilket bl a medförde minskad risk för nedsmutsning av schakt och korgtak jämfört med konventionell formsättning och gjutning.

Utförande för att få liten schaktbredd

Hissen har en i ett par väsentliga avseenden anpassad konstruktion för att schaktbredden i förhållande till korgens inre bredd skall bli så liten som möjligt.

Den viktigaste skillnaden jämfört med en konventionell hiss av motsvarande storlek är att den saknar motvikt och på grund därav har trummaskineri med blockning i stället för drivskivemaskineri. Motoreffekten är 8,2 kW jämfört med 2,5-3 kW vid hiss med samma last och hastighet men med motvikt.

Som tidigare nämnts är låsarmen för schaktdörrlåsen ej placerad direkt på låset som vid konventionellt utförande utan på schaktväggen med manöverkabelförbindelse till låset.

Schaktbredden bestäms vid en hiss av detta utförande av erforderligt utrymme för gejder, gejderfästen, gejdskärvar, och plåtväggens förstävningar samt av bredden på låset i dörrkärmen. Övrig utrustning i schaktet och på korgen fordrar ej så stort utrymme mellan korgvägg och schaktvägg som dessa delar.

Liten yttre schaktbredd - 200 mm mer än korgens invändiga bredd - har sålunda åstadkommits genom anpassning av hissens konstruktion och genom kompakt montage vid gejderna och i dörrfronterna.

1984-01-17

Användningsaspekter

Hissen har en mjuk vibrationsfri gång, mjuk avstanning och stannar väl i nivå med planen. Schaktdörrarna är relativt lätta att öppna för hand och korgdörren manövreras automatiskt. Tryckknappstablån är placerad lättåtkomlig för barn och personer i rullstol. Hissen förefaller väl anpassad för personer i rullstol, transport av barnvagnar och större möbler. Automatisk manövrering av schaktdörrarna skulle dock underlätta användningen för vissa grupper t ex personer med liten armstyrka.

Transport av person på sjukbår direkt mellan hissen och vissa lägenheter är ej möjlig på grund av att hissens schaktdörr i öppet läge spärrar vägen. Vid installation av hissar i hus med liknande planlösning kan detta problem lösas t ex genom att schaktdörrarna kan öppnas 140° - 150° (utanpåliggande gångjärn och losskopplingsbar dörrstängare). Andra tänkbare lösningar är dubbel- eller vikslagdörrar i stället för enkelslagdörrar.

För övriga lägenheter föreligger inga svårigheter att transportera personer på sjukbår direkt till eller från hissen.

Drift- och underhållsaspekter

De anpassningar i utförandet som gjorts för att åstadkomma en hiss med smalt schakt är av sådan art att de ej påverkar driftsäkerheten eller försvårar underhållet. Man kan sålunda räkna med att hissen i dessa avseenden är likvärdig med en hiss av helt konventionellt utförande.

KV. JAKTHUNDEN NORRKÖPING

HISSKORS
MED
SLAGDÖRR

HISSKORS

HISSKORS MED
STÄNGD
KORSDÖRR

HISSMASKIN MED CENTRAL

HISSKORGENS TAK

HISSKORGENS UNDERSIDA

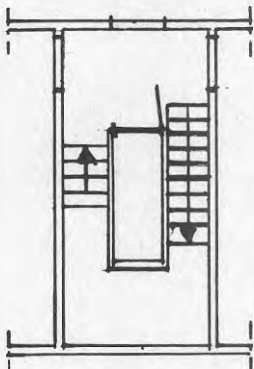
KV JAKTHUNDEN, NORRKÖPING

EGNA IAKTTAGELSER

Visst blir första intrycket av trapphuset att det är lite trångt. Jag har dock den uppfattningen att detta till stor del beror på att man under årtionden vant sig med ett visst utförande. Klart är emellertid att belysningen i trapphuset efter hissinstallation måste ägnas särskild uppmärksamhet.

Måtten i trapphusen framgår av ritning sidan 4. Det kan noteras att dessa var rätt olika i olika trapphus. Det gäller då både breddmått i de nya trapporna (680-800) och mått från hissdörr till hjärtvägg (1620-1830) samt måttet från entrédörr på bottenplan fram till hissdörr (1350-1400). Samtliga 6 smalhissar var av genomgångstyp och försedda med korgdörr. Detta gjorde att hisschaktets längdmått blev 2350 mm. Bredden på hisschaktet varierade mellan 1000 och 1030 mm.

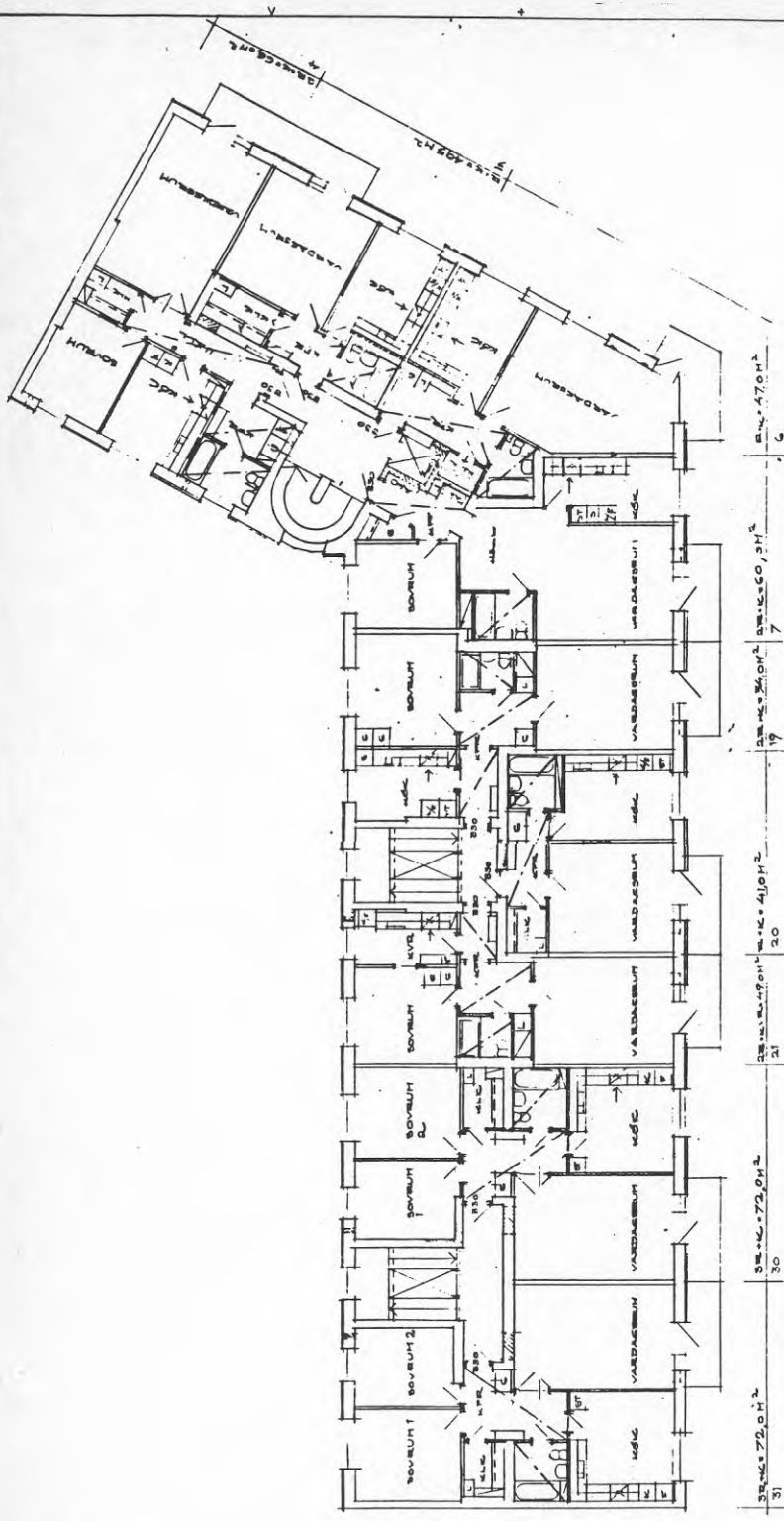
Genom att hisschaktsdörrens gångjärnssida på flera ställen hamnat på samma sida som uppåtgående framskjutnade trapplopp går schaktdörren bara att öppna 90°. Om dörren kunnat öppnas 180° hade detta avsevärt underlättat intransport av bår i hisskorgen. Detta kunde ha klarats om dörren hängt på andra sidan.

Hisschaktets plåtväggar var ganska buckliga. Detta framträdde speciellt där schaktet passerade trapploppssidorna. Detta visar på svårigheten att få stora plåtytor av tunn plåt plana. Buckligheten hade man till stor del lyckats dölja genom att schaktets utsida klätts med glasfiberarmerad väv som målats.

Springorna mellan schaktväggar och sågsnitt varierade från ca 10 mm till ca 40 mm men var täckta med vinkellister av plåt. Detta gjorde ett något "lappigt" intryck.

1:00 BYL V-SITH
= NYA VÄGGAR

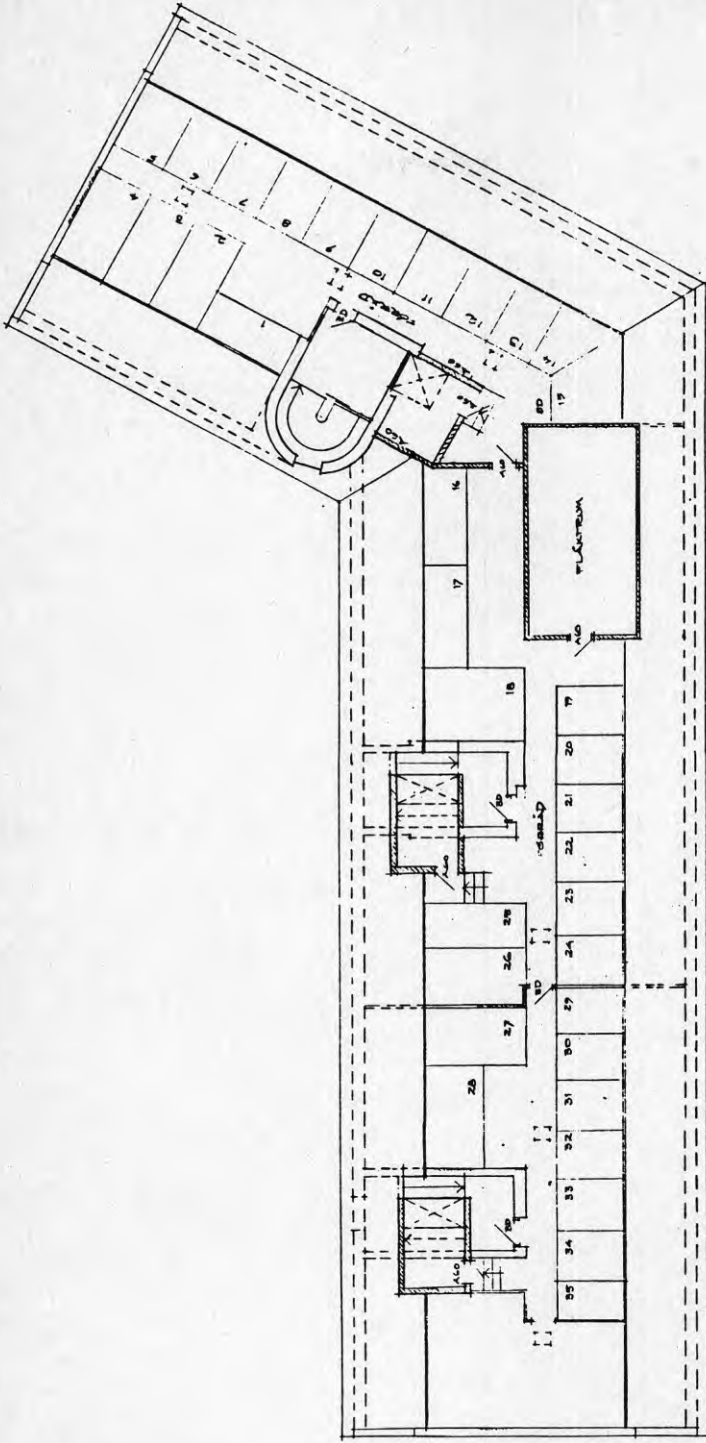
PLAN	KÄLLANDE	L.G. NR.	BERÄK.	BYG.
			10	28
BYG. ART.	BYGGNADSTYP		BYG. ART.	
	BOSTAD		BOSTAD	

LS LUNGVIST & SJÖ
ARKITEKTORAB
 HUS- OCH MARKPROJEKTERING
 MEDLEMMAR AV SÄR
 SAMTIDIGT
 SVENSK ARKITEKTFÖRENING
 SVEAR
 1911
 1911

STAD AV GÅRDAR 27
 NORRKÖPING 60300

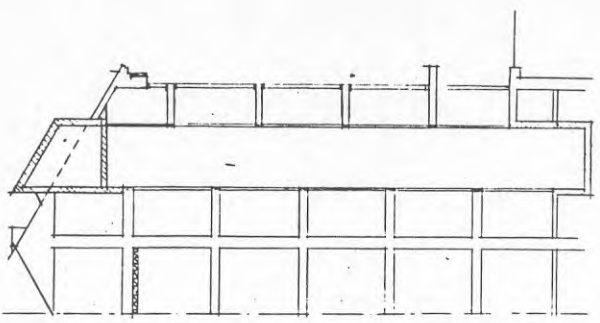
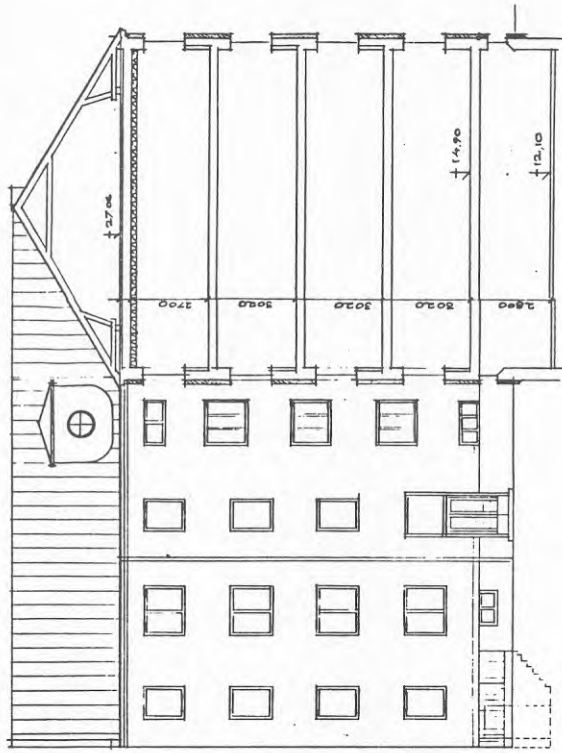
AREAL (TOTALT) BOSTAD
 603

SKALA 1:100
 BYG. NR. 4
 BYG. ART. 2

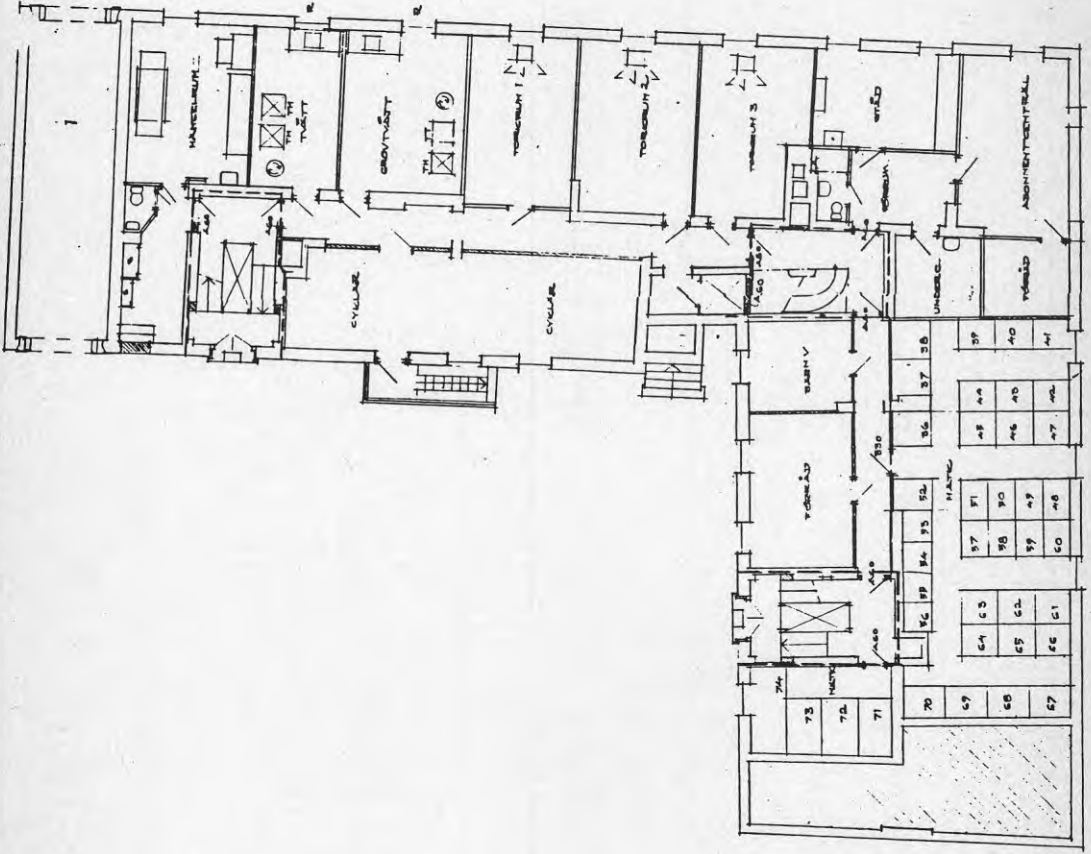
1.1.1
 1.1.2
 1.1.3
 1.1.4
 1.1.5
 1.1.6
 1.1.7
 1.1.8
 1.1.9
 1.1.10
 1.1.11
 1.1.12
 1.1.13
 1.1.14
 1.1.15
 1.1.16
 1.1.17
 1.1.18
 1.1.19
 1.1.20
 1.1.21
 1.1.22
 1.1.23
 1.1.24
 1.1.25
 1.1.26
 1.1.27
 1.1.28
 1.1.29
 1.1.30
 1.1.31
 1.1.32
 1.1.33
 1.1.34
 1.1.35
 1.1.36
 1.1.37
 1.1.38
 1.1.39
 1.1.40
 1.1.41
 1.1.42
 1.1.43
 1.1.44
 1.1.45
 1.1.46
 1.1.47
 1.1.48
 1.1.49
 1.1.50
 1.1.51
 1.1.52
 1.1.53
 1.1.54
 1.1.55
 1.1.56
 1.1.57
 1.1.58
 1.1.59
 1.1.60
 1.1.61
 1.1.62
 1.1.63
 1.1.64
 1.1.65
 1.1.66
 1.1.67
 1.1.68
 1.1.69
 1.1.70
 1.1.71
 1.1.72
 1.1.73
 1.1.74
 1.1.75
 1.1.76
 1.1.77
 1.1.78
 1.1.79
 1.1.80
 1.1.81
 1.1.82
 1.1.83
 1.1.84
 1.1.85
 1.1.86
 1.1.87
 1.1.88
 1.1.89
 1.1.90
 1.1.91
 1.1.92
 1.1.93
 1.1.94
 1.1.95
 1.1.96
 1.1.97
 1.1.98
 1.1.99
 1.1.100

4	FLÅNROM, LÅG	14	800
87	BYGGNADENS YTA	14	800
LS LJUNGOVIST & SJÖ ARKITEKTONOR AB HUS- OCH MARKPROJEKTERING HÖLSTAGATAN 3B S-211 34 NORRKÖPING TELEFON 011-518 8 TELEX 160000 NORRKÖPING 800509			
NORRKÖPING 800509			
805		6	4
29		SKALA 1:100 1:100	1:100 1:100

4	1:1	1:1	1:1	1:1	1:1	1:1	1:1	1:1	1:1
<p>NORRKÖPING 90 05 07</p>									
<p>NORRKÖPING 803</p>									
<p>10</p>									
<p>1:100</p>									
<p>30</p>									
<p>NORRKÖPING KV JÄKTHUNDEN 2 GÅRDSFASAD SEKTIONER</p>									
<p>IS LUNGOVIST & SJÖ ARKITEKTKONTOR AB HUS- OCH MARKPROJEKTERING MEDLEMMAV AV SPA SVEVENSKA ARCHITECTS AND SPA NORRKÖPING BYGGSÄK TJÄNSTEDAGENS VY</p>									

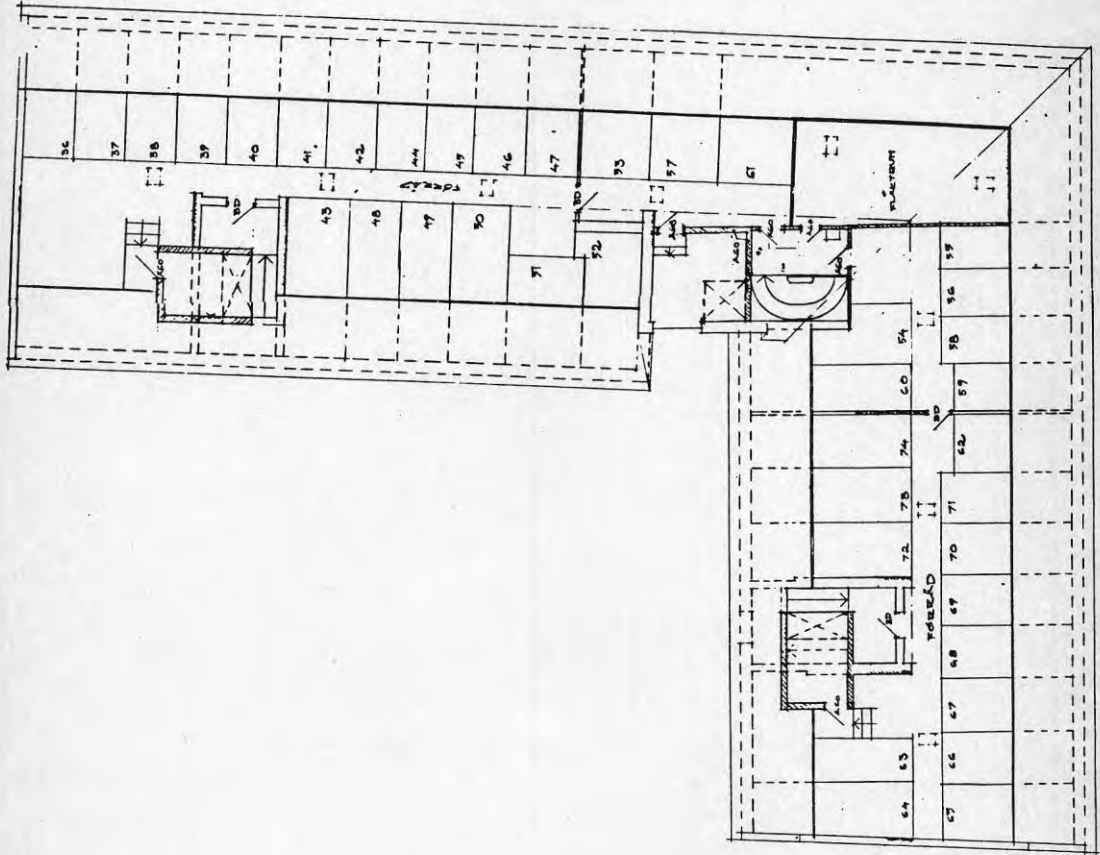
VÄNT EN VÄNT
 TÄNK PÅ VÄNT
 - SÄNDKALLSÄND

A	BRANDFÄLLEHÖLJHÖLJE	100	100	100
B	INREDAKAMMARE	100	100	100
C	NORRÖPPING	100	100	100
D	KV TÅLCHUNDEN N:3	100	100	100
E	SKÅNEN	100	100	100
F	11	100	100	100
G	11	100	100	100
H	11	100	100	100
I	11	100	100	100
J	11	100	100	100
K	11	100	100	100

LS LUNGOVIST & SJÖ
 ARKITEKTKONTOR AB
 KRS OCH MARKPROJEKTERING
 MEDLEMSKAP 99A
 800 34 NORRÖPPING
 071-10 10 40

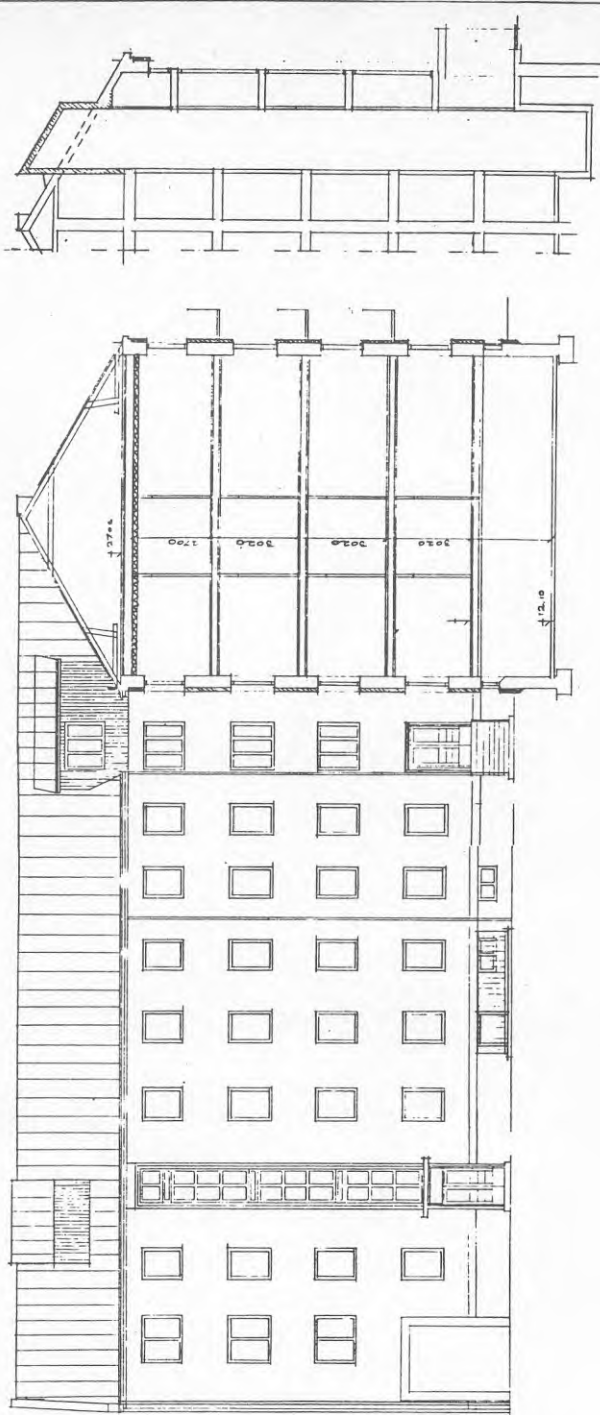
NORRÖPPING *scout*
 TELEFON
 071-10 10 40

BYGGSÄKERHETEN
 1:500
 1:500
 33

IS Ljungqvist & Sjö
 ARKITEKTKONTOR AB
 MÅL- OCH INREDNINGSPROJEKTERING
 HÖLSTASTRÅTAN 3B
 S-211 08 NORRKÖPING
 TELEFON 011-10 98 40
 TELEX: 50097 IS

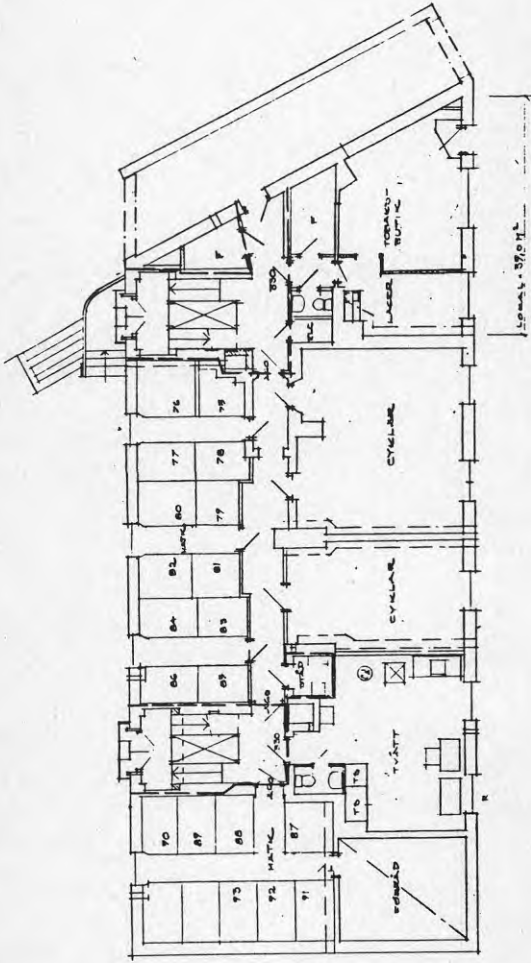
NORRKÖPING 8003

A		FÄRSTER LÖDR.		Ark. 1001	
BY	ART	BYGGNADENS ANSÖ	NOVA	BYGGNAD	BYGGNAD
NORRKÖPING			34		
KV JÄKTHUNDEN 3					
GÅRDSFASAD OCH SEKTION					
NORRKÖPING			SKALA 1:100		
803			18		

LS LJUNGOVIST & SJÖ
 ARKITEKTKONTORET
 HVB OCH KONSTRUKTION
 MEDLEMANAVSÅ
 HVB OCH KONSTRUKTION
 8034 NORRKÖPING
 8122 21
 TÄNKORREKTIV
 NORRKÖPING 8034

VENT ENL V-RITT
 --- NYA VEGAR
 --- BRANDCELLER 43

NO	BRANDCELLSDELNING	ARE	BRANDCELLSDELNING	ARE
1	A	BRANDCELLSDELNING	ARE	BRANDCELLSDELNING
		BRANDCELLSDELNING	ARE	BRANDCELLSDELNING

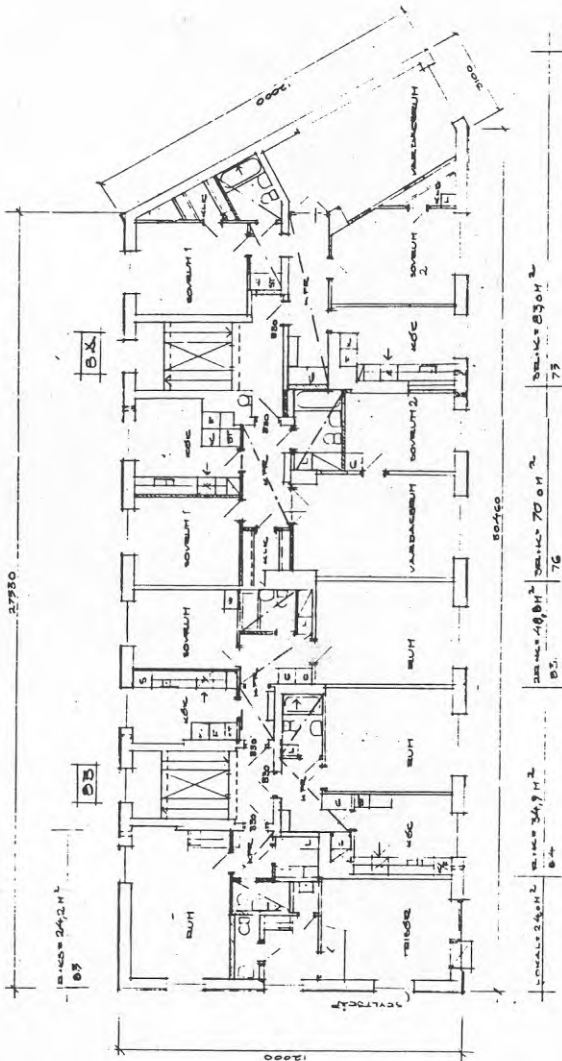
LS LUNGVIST & SJÖ
ARKITEKTONTOR AB
 HVB och arkitektkontor
 Högskolan i Uppsala
 751 23 NORRKPÖPING
 TELEFON 011 81 81 81
 FAX 011 81 81 81
 E-POST LS@LSA.SE

35

BRANDCELLSDELNING	ARE	BRANDCELLSDELNING	ARE
A	BRANDCELLSDELNING	ARE	BRANDCELLSDELNING
	BRANDCELLSDELNING	ARE	BRANDCELLSDELNING

NORRKPÖPING 21
 803
 35
 21
 803

VENT ENL VÄRTH
 ----- NYA VÅSSAL

RY	ANT	ANVÄNDNING	SVN	ANT	ANT
B	1	KÖK	1	1	1
A	1	KÄLLAN	1	1	1

NYBYGGETAN 83, 85
LS LUNGOVIST & SJO
 ARKITEKONTOR AB
 HUS 10, STENSTÄN
 MEDLEM ARNÅV
 LÖNNINGÅNGÅRIG
 SVENSK ARKITEKT
 FÖRBUND
 TELEFON
 021 172503
 TELEFAX
 021 172504

NORRBYGGING
 KV DALSTHURDEN 4
 BOTTENKÄLLING

308

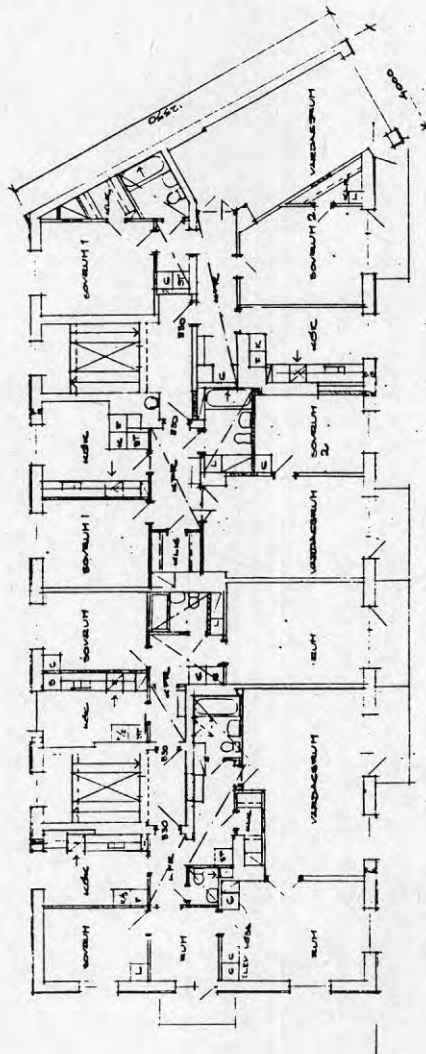
SKALA 1:100

ANT STÅNÅLÅR
 B03

INRIKTNINGAR
 22

NORRBYGGING 800307

VENT ENL V-BITH
 ZONE = NYA VÄSCALAR

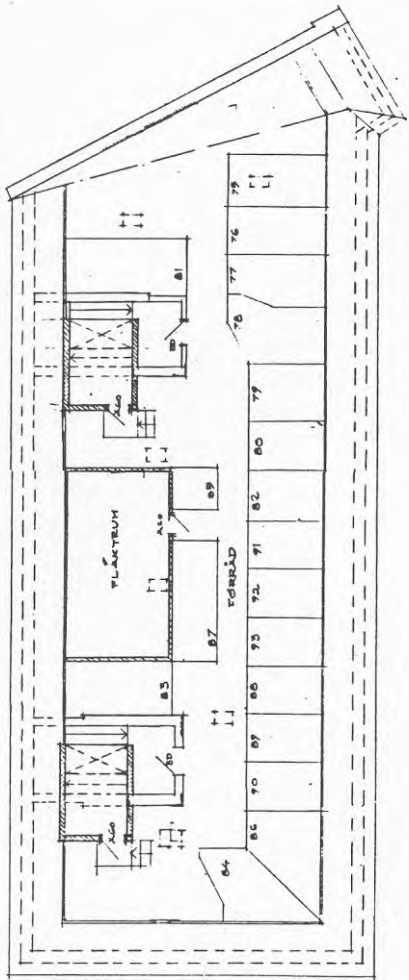
2 1/2 m. m. 87,0 m
 2 m. m. 48,8 m

BYGGNAD	JAC. 77-78	BYGGNAD	8
BYGGNAD	JAC. 77-78	BYGGNAD	8
BYGGNAD	JAC. 77-78	BYGGNAD	8
BYGGNAD	JAC. 77-78	BYGGNAD	8
BYGGNAD	JAC. 77-78	BYGGNAD	8
BYGGNAD	JAC. 77-78	BYGGNAD	8

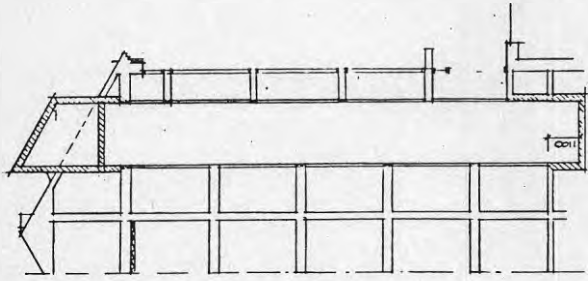
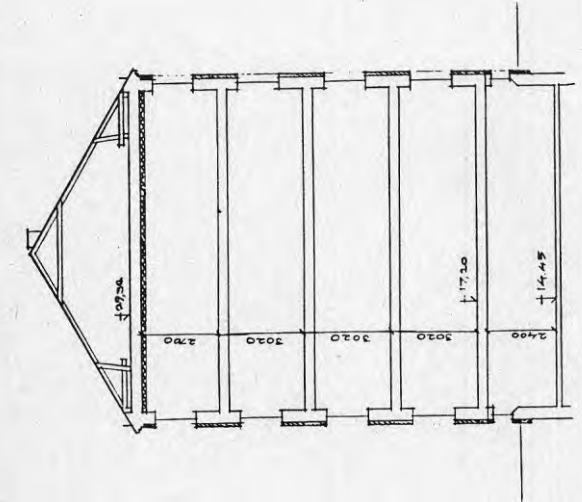
LS LJUNGVIST & SJO
 ARKITEKTORAB
 HUS- OCH MARKPROJETERING
 111 111 111 AV 58 P. 111
 USAKLAGATAN 8
 803 87 NORRÖPING
 TELEFON 011/14 00 40

NORRÖPING
 KV. JAKTHUNDEN 4
 VÄNING 1 TR. 4

SKALA 1:100
 BYGGNADEN
 803
 BYGGNADEN
 23
 BYGGNADEN
 8

BY	BYNAMN	BYGGSÄLLSKAP	BYGGSÄLLSKAPETS NR	BYGGSÄLLSKAPETS NR	BYGGSÄLLSKAPETS NR
NORRKPING	NORRKPING	NORRKPING	NORRKPING	NORRKPING	NORRKPING
IS LJUNGVIST & SJÖ ARKITEKTKONTOR AB HUS- OCH MARKPROJEKTERING HUSLÅN AV ÅR 1947 HUSLÅN AV ÅR 1951 HUSLÅN AV ÅR 1954 HUSLÅN AV ÅR 1958 HUSLÅN AV ÅR 1961 HUSLÅN AV ÅR 1964 HUSLÅN AV ÅR 1967 HUSLÅN AV ÅR 1970 HUSLÅN AV ÅR 1973 HUSLÅN AV ÅR 1976 HUSLÅN AV ÅR 1979 HUSLÅN AV ÅR 1982 HUSLÅN AV ÅR 1985 HUSLÅN AV ÅR 1988 HUSLÅN AV ÅR 1991 HUSLÅN AV ÅR 1994 HUSLÅN AV ÅR 1997 HUSLÅN AV ÅR 2000 HUSLÅN AV ÅR 2003 HUSLÅN AV ÅR 2006 HUSLÅN AV ÅR 2009 HUSLÅN AV ÅR 2012 HUSLÅN AV ÅR 2015 HUSLÅN AV ÅR 2018 HUSLÅN AV ÅR 2021 HUSLÅN AV ÅR 2024			TELEFON 011-10 80 40 011-10 80 40		
NORRKPING 0 00 00			SKALA 1:100 26		

BY	ART	BESKRIVNING	DA	NUM
		NORRKÖPING		39
		JAKTHUNDEN NR 4		
		SEKTIONER		
BY	ART	BESKRIVNING	SKALA	BY
		803		29

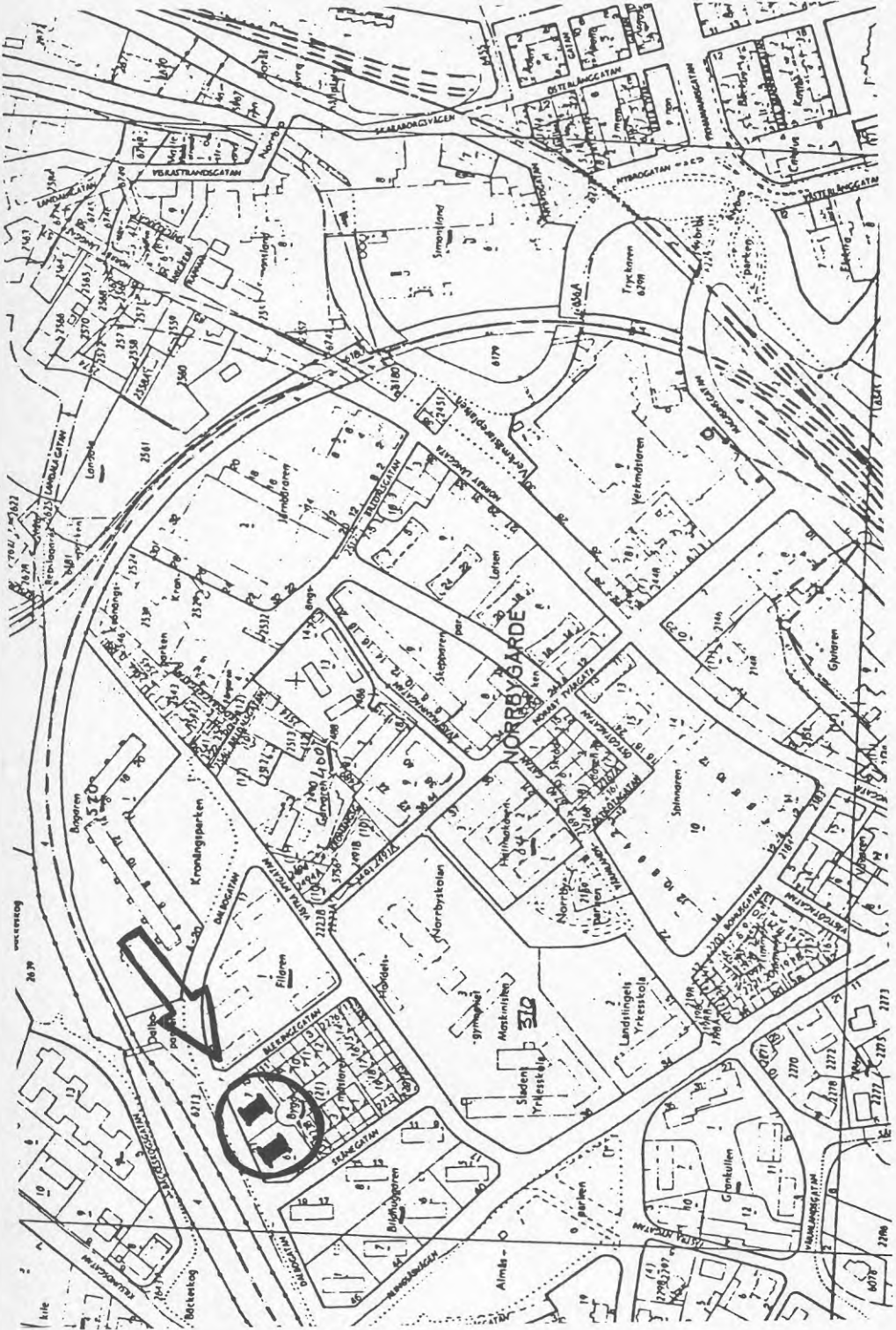
LS LJUNGQVIST & SJÖ
ARKITEKTÖR AB
HUS- OCH MARKPROJEKTERING
SÖDERSTRÅKET 10
SEKESÅLÅN 21
803 54, NORRKÖPING
TELEFON 081-10 85 40
081-10 85 41
081-10 85 42
081-10 85 43
081-10 85 44
081-10 85 45
081-10 85 46
081-10 85 47
081-10 85 48
081-10 85 49
081-10 85 50
081-10 85 51
081-10 85 52
081-10 85 53
081-10 85 54
081-10 85 55
081-10 85 56
081-10 85 57
081-10 85 58
081-10 85 59
081-10 85 60
081-10 85 61
081-10 85 62
081-10 85 63
081-10 85 64
081-10 85 65
081-10 85 66
081-10 85 67
081-10 85 68
081-10 85 69
081-10 85 70
081-10 85 71
081-10 85 72
081-10 85 73
081-10 85 74
081-10 85 75
081-10 85 76
081-10 85 77
081-10 85 78
081-10 85 79
081-10 85 80

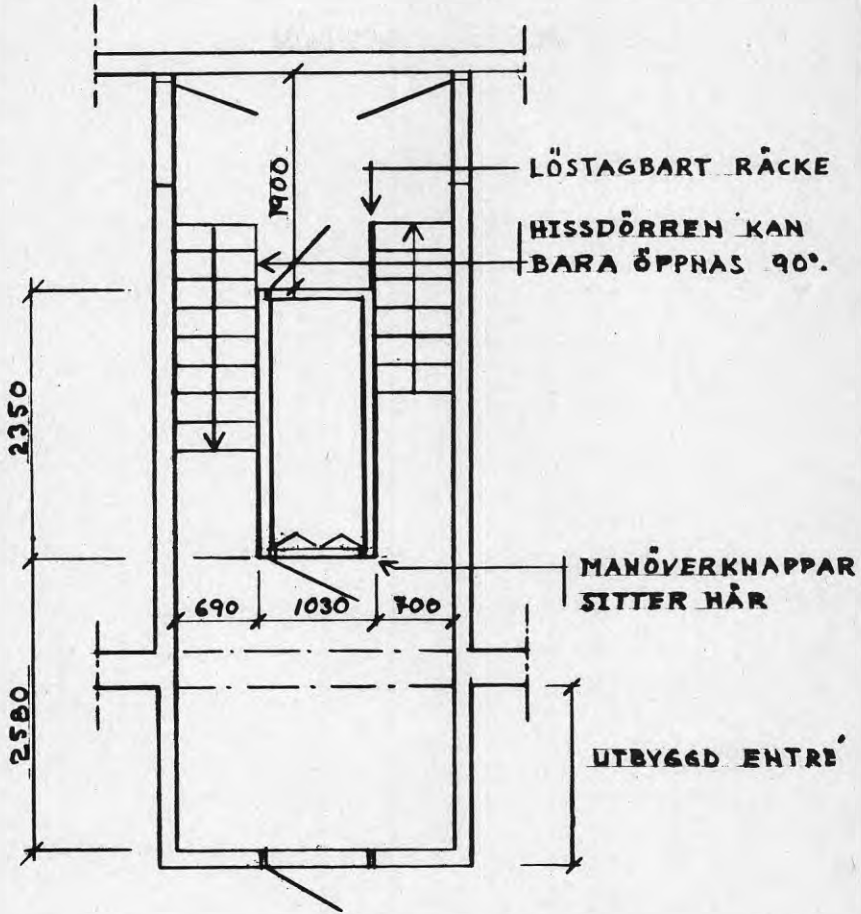
NORRKÖPING 081-10 85 40

SÅ SER HUSEN UT

KV BYGGMÄSTAREN BORÅS

PLAN 1:50

BJERKING INGENJÖRSBYRÅ AB
 BOX 2006, S-750 02 UPPSALA
 TELEFON 018-11 11 00
 TRÄDGÅRDSGATAN 3

KV. BYGGMÄSTAREN, BORÅS

MÄTT I TRAPPHUS MM

SKALA 1:50

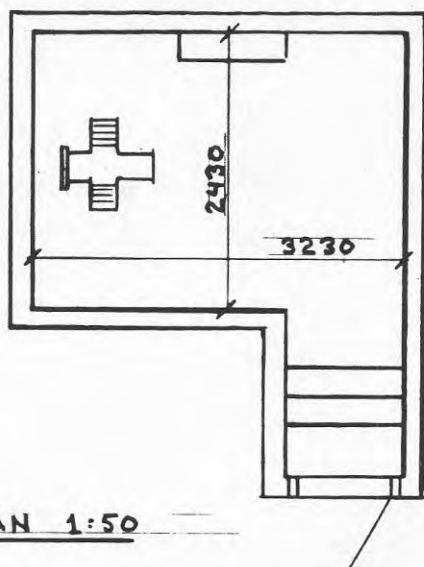
RITAD KONSTR AV GRANSKAD AV ARBETSNUMMER

UPPSALA

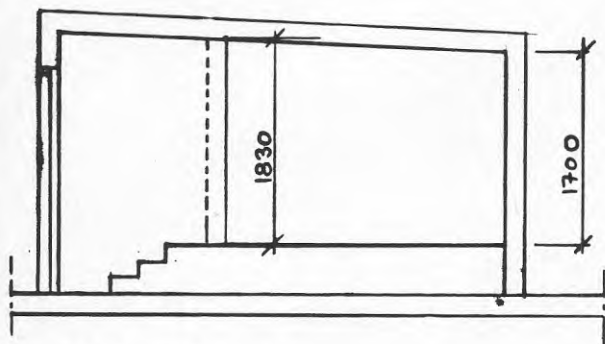
KOD TYP POS

RITNINGNUMMER

REG

PLAN 1:50

SEKTION 1:50

Bjerkning

BJERKING INGENJÖRSBYRÅ AB
BOX 2006, S-750 02 UPPSALA
TELEFON 018-11 11 00
TRÄDGÅRDSGATAN 3

KY. BYGGMÄSTAREN, BORÅS
HISSMASKINRUM

RITAD KONSTR AV GRANSKAD AV ARBETSNUMMER

SKALA 1:50

UPPSALA

KOD TYP POS

RITNINGNUMMER

REG

KV BYGGMÄSTAREN, BORÅS

ALLMÄNT OM OBJEKTET

Fastighetsägare är AB Bostäder, Borås.

De 2 husen är byggda på 30-talet och ligger i stadsdelen Norrbygårde med adress Dalbogatan 25-27. I varje hus finns 2 trapphus. Husen har hel källare och 3 bostadsplan med 2 små lägenheter i varje plan.

Terrängförhållandena är sådana att rullstolsbundna kan komma fram till och in genom entrén i samtliga trapphus.

Projektet genomfördes under hösten 1982. Ombyggnaden var genomgripande med total renovering av lägenheterna. Dessutom genomfördes total utvändigt renovering. Byggnaderna tjänstgör nu som servicehus för äldre personer.

Genom att detta projekt genomfördes efter Jakthunden, Norrköping, togs hänsyn till Norrköpingsbrandkårens synpunkter på minsta mått framför hissdörr. Måttet från hissdörr till husets hjärtvägg på trapplanerna sattes i Borås till 1900 mm mot varierande 1620-1820 i Norrköping. Detta ledde då till att hisschaktet hamnade så nära yttervägg att det bedömdes nödvändigt att öka ut utrymmet innanför entrédörr. Detta gjordes genom att vid varje trappa göra en dyrbar påbyggnad. Se foto.

BESTÄLLARE OCH KONSULT

Liksom i Norrköping ansågs att förutom kostnaden var placeringen av hissen det stora problemet. Trapphusen är oftast för korta och detta i kombination med att stora mått krävs framför hissdörrarna gör att det blir nästan nödvändigt att bygga ut entréerna.

Genom installation av hissar ökades effektbehovet i sådan grad att ny matarkabel blev nödvändig. Detta medförde en extra kostnad på ca 25.000:-.

För handläggning av framtida objekt efterlystes en enklare procedur för ansökningar om lån och tillstånd i synnerhet då det gäller ärenden där hissinstallation utförs som enda åtgärd.

SYNPUNKTER FRÅN ENTREPRENÖREN

Enligt entreprenören låg de stora svårigheterna vid genomförandet i arbete med hissgröp, sågning av blockstegstrapporna samt genombrott i vindsbjälklag och yttertak för anordnande av schakttopp och maskinrum. Kalkylmässigt utgjorde även dessa bitar den svåra delen.

Man gjorde i Borås felet att förbereda för hissinstallationen i alltför god tid före leveransen av själva hissen, varför trapphusen blev blockerade under onödigt lång tid.

MYNDIGHETERNA

Byggnadsnämnden ansåg att den mitt i trapphuset placerade smalhissen gjorde att intrycket blev ett något mörkt trapphus med vissa svårigheter att orientera sig i. De tyckte dock att lösningen var acceptabel men att man måste tänka sig att ta ställning från fall till fall. Genomsikt i schakt och korg t ex genom glasning trodde man skulle vara positivt.

Ambulanscentralen som sköter sjuktransporterna i Borås var positiva till lösningen och denna uppfattning hade skapats genom praktiskt genomförda transporter.

Brandförsvaret var positiva. Trapphus och hiss skall ej användas för utrymning - då använder man fönstervägen.

HYRESGÄSTERNA

Varje trapphus som består av 6 st smålägenheter om 37 m² vardera bebos av hyresgäster med en medelålder på 82 år.

Samtliga hyresgäster i ett av trapphusen har tillfrågats. Alla var mycket positiva till lösningen med hiss och trappa.

Den smala trappan tycker mer än hälften var enbart en fördel. Man kände en större säkerhet med två närliggande väggar - stöd kunde erhållas åt båda håll.

Transport av möbler vid inflyttning hade inte vållat några problem.

Flera av hyresgästerna påpekade dock vid intervjuerna att trappljuset inte fungerade. Detta visar på att behovet av ordentligt fungerande trappljus är viktigare efter hissinstallation av detta slag. Troligen måste detta vara tänt dygnet runt.

Hyran i fastigheterna var före ombyggnad exkl värme 166:30/m² och efter ombyggnad 350:27/m².

KV BYGGMÄSTAREN, BORÅS

EGNA IAKTTAGELSER

Genom att ta ut måttet på trapporna framför hissdörrarna erfordrades en utbyggnad av entréerna. Detta gav som resultat en bra entré - men till högt pris.

Måtten i trapphusen framgår av ritning sidan 43. Breddmåttet i trappan är mindre än i Norrköping (680-700). Trots detta var Brandförsvär- och Sjuktransportorganisationen positiva.

Problemen med felhängda hissdörrar fanns i 2 av de fyra trapphusen. Hissdörrarna kan ej öppnas mer än 90° beroende på uppåtgående framskjutande trapplöp.

På de ställen där nedifrån kommande trapplöp avslutats framför hissfronten hade ett löstagbart räcke monterats, se ritning sidan 43.

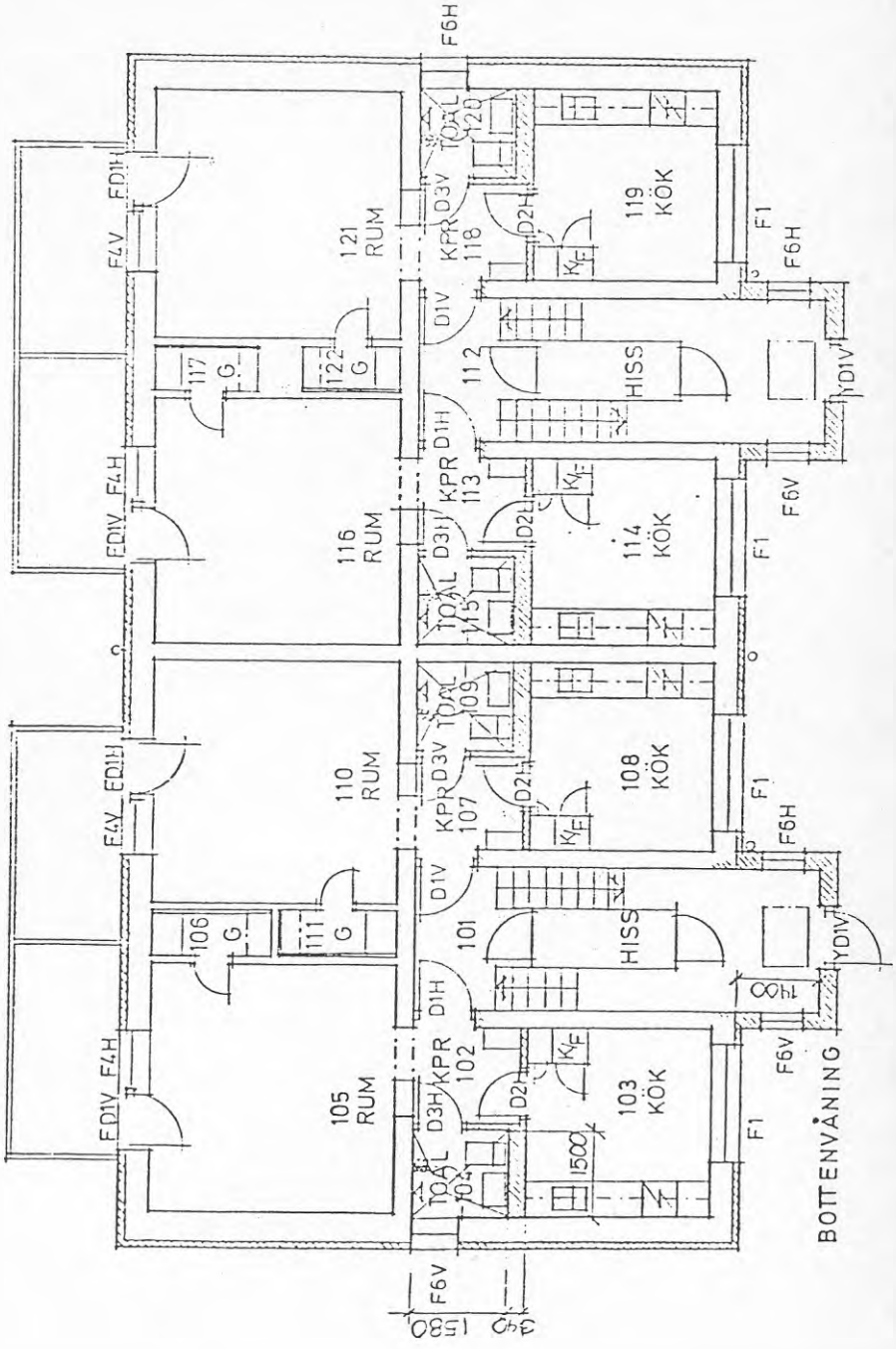
Buckliga hisschaktväggar har detta objekt gemensamt med Norrköping. Man hade dock inte i Borås sökt dölja springor mellan schakt och omgivande byggnadsdelar med plåtlistor.

Här var automatiska dörröppnare monterade på samtliga hissdörrar men manöverknapparna var ur handikappsynpunkt helt felplacerade - bredvid dörrarna på anslagssidan.

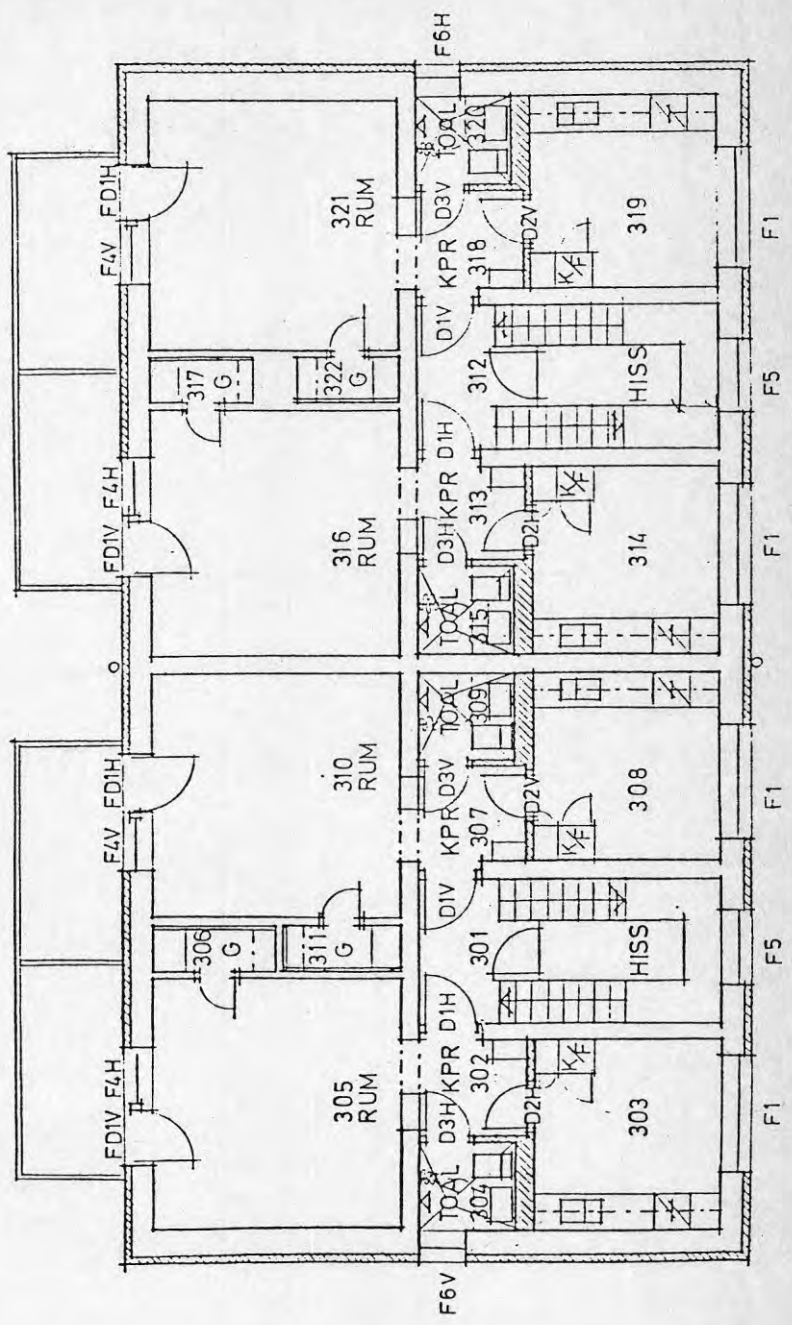
Hissmaskinrummet låg beroende på kravet på hisstopp 3 trappsteg högre än vindsbjälklaget. Vid genomgången med Kone-hissars representant påpekades att höjden i maskinrummets lägsta del var för litet (1700 mm). Se ritning sidan 44.

Det är viktigt med en bra fungerande belysning i trapphuset.

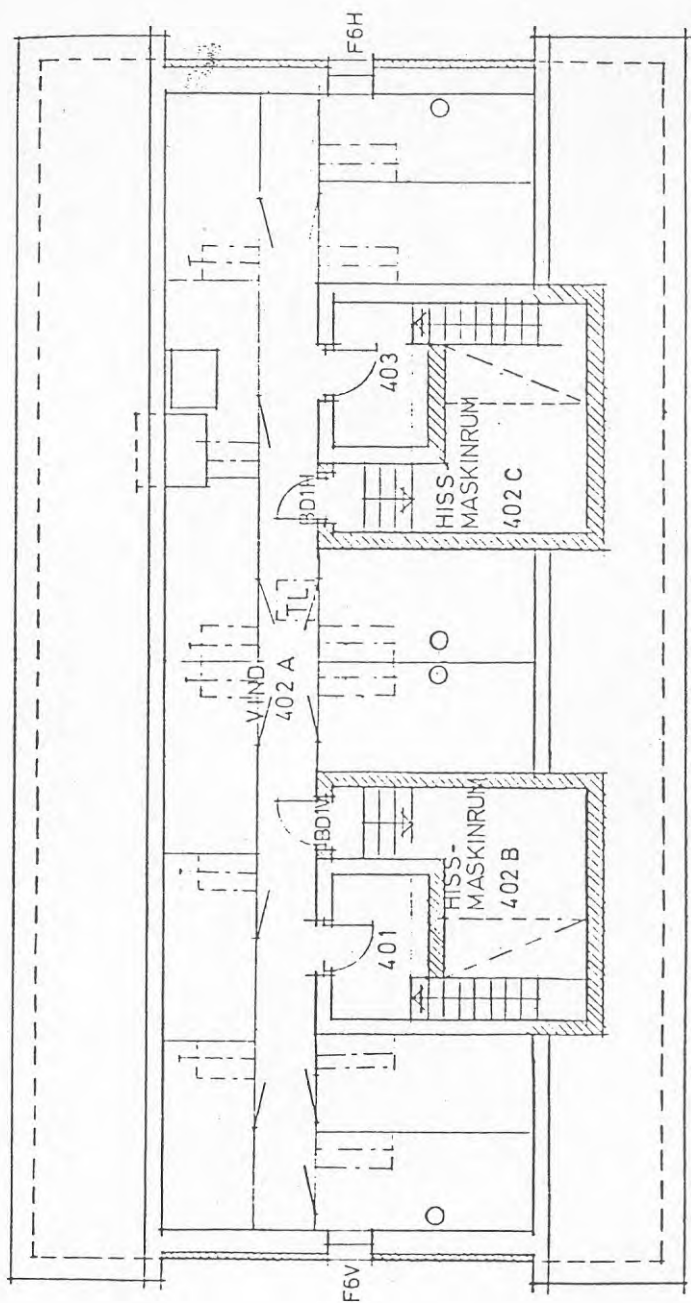
KV. BYGGMÄSTAREN NR 6 & 7 BORÅS
EFTER OMBYGGNAD

KV BYGGMÄSTAREN NR 6 OCH 7 BORÅS
EFTER OMBYGGNAD

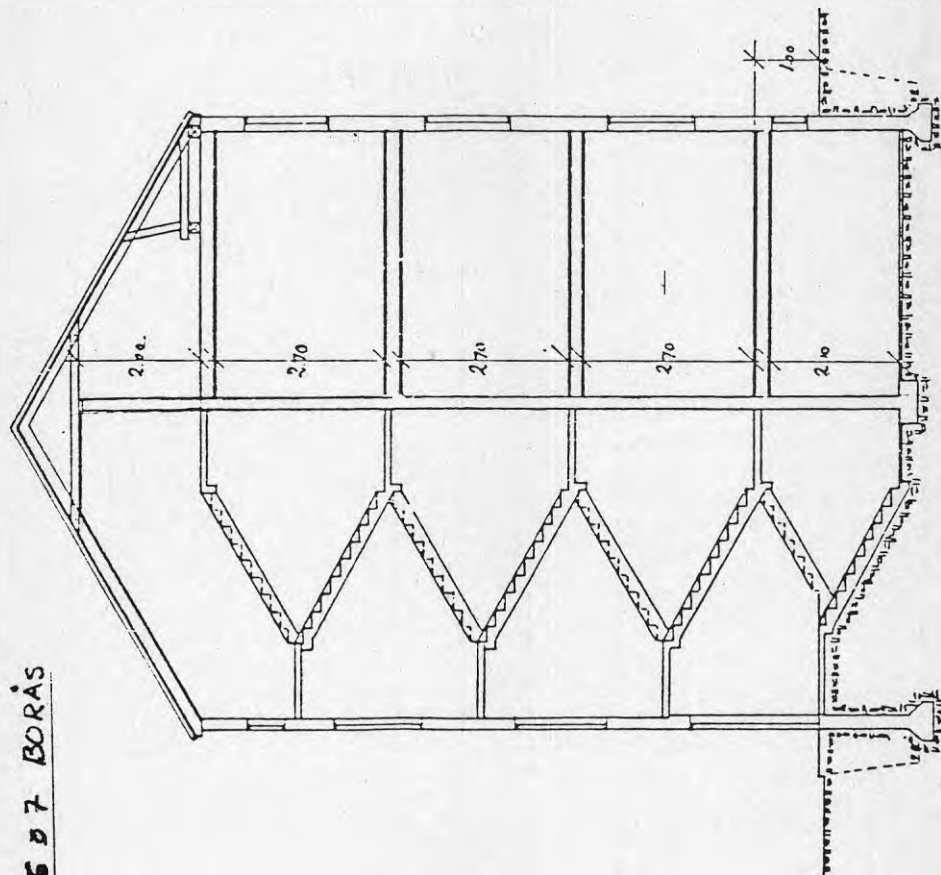
KV BYGGMÄSTAREN NR 6 B 7 BORÅS
EFTER OMBYGGNAD

VINDSVÅNING

KV BYGGMÄSTAREN NR 6 B 7 BORÅS

FÖRE OMBYGGNAD

Sektion.

SAMMANFATTNING

NORRKÖPING KV JAKTHUNDEN

Allmänt

Husen är byggda 1934-36 och innehåller 8 trapphus. Vid ombyggnadsprojektet, som genomfördes 1981-82 installerades hissar i alla trapphusen - 6 smala hissar och 2 mindre hissar med korgmåtten 900 x 1100. Alla hissar är linhissar - s k topphissar. Samtliga hissar är tillgängliga för rullstolsbundna - 4 via entrén och 4 via källarvåningen.

Beställare - Konsult

Förutom den stora installationskostnaden ansågs från beställare - konsulthåll att placeringen av hiss var det stora problemet. Smalhissarna är placerade mitt i trapphus men funderingar finns nu att i framtiden prova med hissen placerad vid ena trapphusväggen. Handläggningen av tillstånds - lånefrågorna bedömdes som mycket arbetskrävande speciellt vid renodlad hissinstallation.

Byggnadsentreprenören

Hissgrop, genombrott i vindsbjälklag för hisstopp och byggnation av hissmaskinrum ansågs vara de stora dyra bitarna vid hissinstallation. För att klara 2 av hissgruperna hade svår sprängning inomhus måst utföras.

Brandförsvaret

Brandförsvaret kände vid handläggningen av byggnadsärendet viss tveksamhet mot försämringen vad gäller framkomligheten i trapphuset. Som i någon mån compensation för detta krävdes att från entrén öppningsbara rökluckor installerades i varje övre del av trapphusen. Man var under en kort tid även inne på en ny tanke - att hissen skulle kunna tjänstgöra under en kort tid efter utbrott av brand varför brandklassad förläggning av delar av matarkabel till hiss krävdes. Detta senare krav har brandförsvaret senare frångått därför att det strider mot grundläggande principer om att ej använda trapphus som utrymningsväg vid brand. Efter att nu under 2 år praktiskt ha provat hur sjuktransporter i hiss-trapphus fungerar var man kritisk framför allt mot utrymmet framför hissdörrar i flera av trapphusen. Detta i förening med hissens slagdörr som bara kan öppnas 90° gör att med nuvarande bårutrustning måste grannlänghetsdörr på vissa håll öppnas för att möjliggöra intransport i hisskorg. Brandförsvaret var positiva till vidarediskussion av dessa frågor och framförde

en önskan om möjlighet att t ex vid strömavbrott kunna manövrera hissen från hisskorgen till närmast underliggande stannplan eller entéplan.

Byggnadsnämnden

Tveksamhet om vilka mått som kunde godtagas framkom. Trodde att en sidoplacerad hiss skulle vara att föredraga ur framkomlighets-synpunkt och för att göra trapphuset mindre mörkt.

Hysesgästerna

Hysesgästerna var mycket positiva till hisslösningen. Några större problem vid transport av möbler hade man inte känt av. Önskemål var att hisskorgarna försågs med handledare och nedfällbar sits.

Åkfrekvens

Mätning av antal starter för en av hissarna gjordes under en vecka. Då framkom att hissen används mycket mindre än de antal starter som idag utgör dimensionerings- och besiktningbas.

BORÅS KV BYGGMÄSTAREN

Allmänt

De två husen som är byggda på 30-talet ombyggdes helt hösten -82. Härvid installerades hiss i samtliga 4 trapphus - smalhissar placerade mitt i trapphuset.

Beställare - Konsult

Placeringen av hiss ansågs acceptabel. Positivt om genomsikt kan ordnas. Enklare handläggning av tillståndsgivning efterlystes.

Byggnadsentreprenören

Även här var hissgröp, hisstopp liksom maskinrum de stora tunga - kostnadskrävande bitarna tillsammans med sågningen av trapporna.

Myndigheterna

Byggnadsnämnden ansåg lösningen acceptabel men ville pröva från fall till fall. Genomsikt vore en fördel.

Ambulanscentralen

Sjuktransporterna med bår fungerar bra.

Brandförsvaret

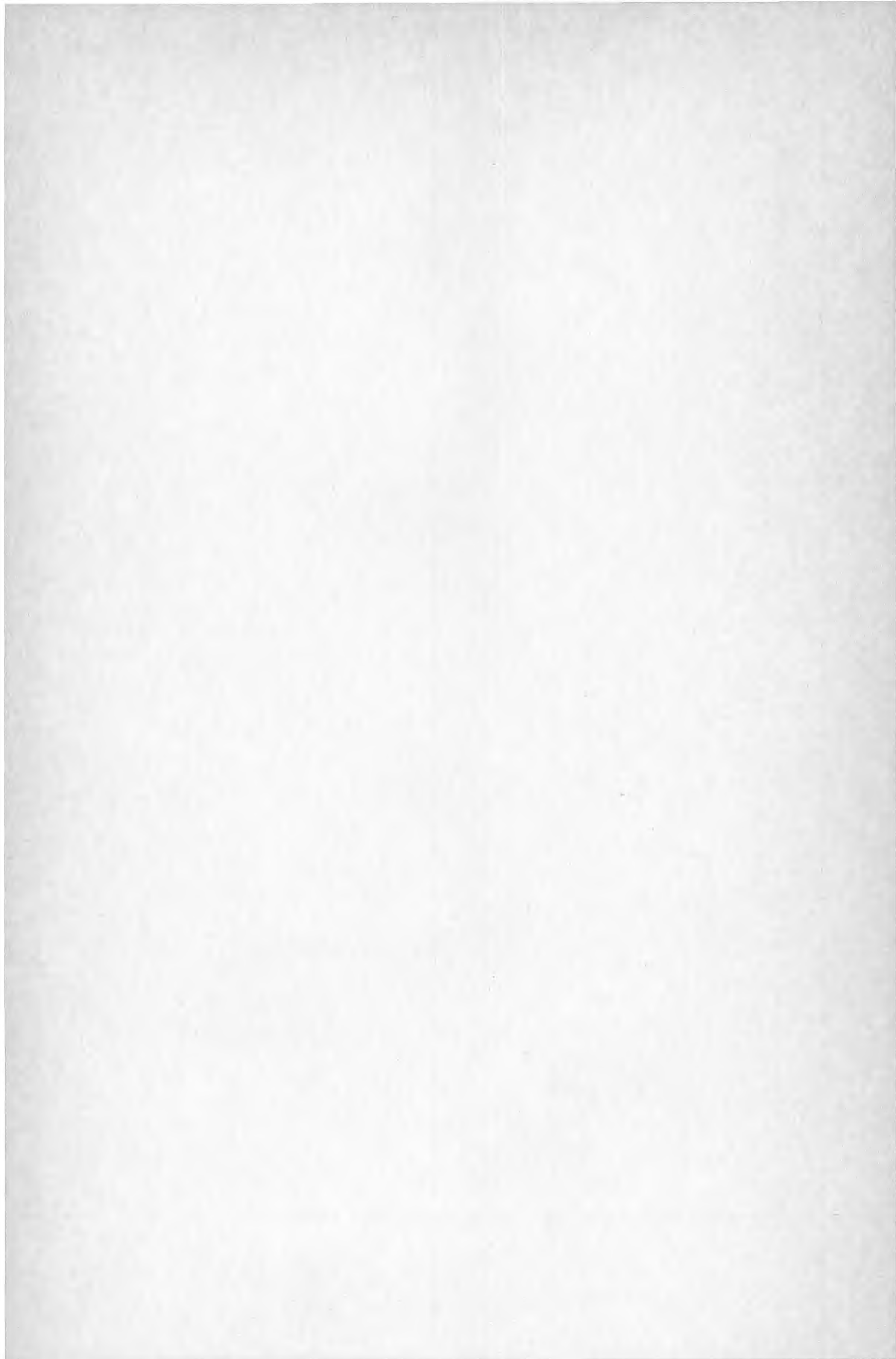
Positiva till lösningen.

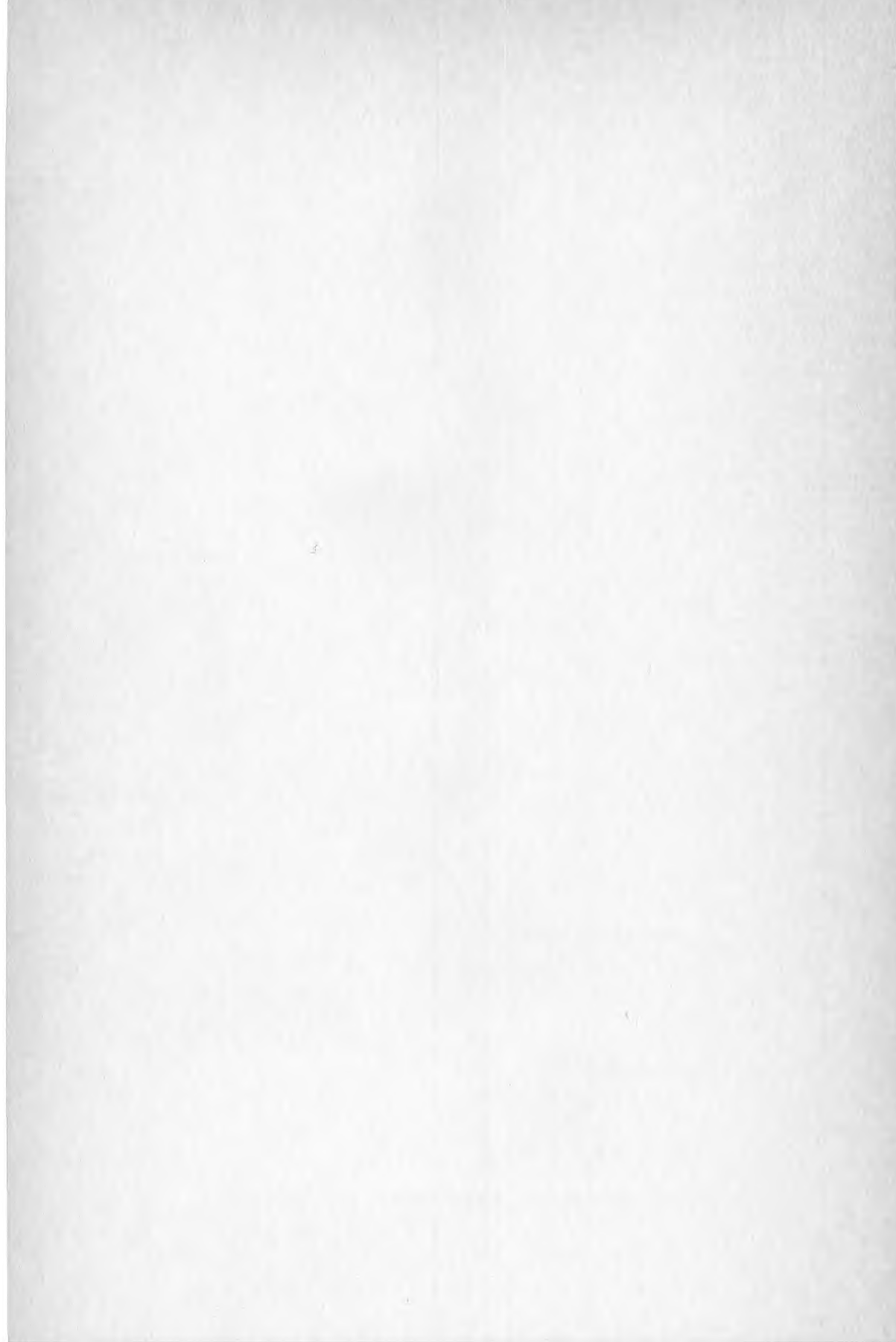
Hysesgästerna

Hysesgästerna var positiva till lösningen. Flera ansåg det t o m vara en fördel med de smala trapporna.

JÄMFÖRELSE MELLAN OBJEKTEN

	Norrköping Kv Jakthunden	Borås Kv Byggmästaren
Trapphus typ Ljust, raka halvlöp	x	x
Röklucka i trapphus	x	
Breddmått i trappa	695-800	690-710
Mått framför hissdörr	1620-1830	1900
Genombrott i vindsbjälklag	x	x
Genombrott i yttertak	x	x
Hissgrop djup	1100	1100
Linhiss med maskinrum över schakt - s k topphiss i smalhissutförande	x	x
Betjänar antal lägenheter	12	6
Schaktmått L	2350	2350
Schaktmått B	1000-1030	1030-1040
Korgmått L	1850 (2100)	1850 (2100)
Korgmått B	800	800
Automatiska dörröppnare		x
Manöverknappar felplacerade		x
BN	acceptabelt	acceptabelt
Brandförsvar	negativa	positiva
Sjuktransportorganisation	-	positiva
Hyresgästerna	positiva	positiva

**Denna rapport hänför sig till forskningsanslag
831607-6 från Statens råd för byggnadsforskning
till Pomandat AB, Uppsala.**

R158: 1984

ISBN 91-540-4233-X

Statens råd för byggnadsforskning, Stockholm

Art.nr: 6704158

**Abonnemangsgrupp:
Y. Byggnadsfunktion**

**Distribution:
Svensk Byggtjänst, Box 7853
103 99 Stockholm**

Cirka pris: 30 kr exkl moms